

شورا

عدد ۱۳

۱ اییول = سنہ ۱۹۱۷

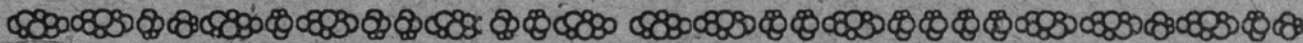

محرری: رضا الدین بن فخر الدین

ناشری: «م. ساکر و م. زاکر رمیفلر»

- اسلام دنیا سندنہ منہیلر .
- ملیت و اسلامیت -
- نوشیروان یاوشف .
- آوروپا مدنیتینک فائده
- و ضررلری .
- حاضرده بزگه روسچہ
- اوقودن قور قورغہ
- پول یوق -
- محمد کمال مظفری .
- سیاحتدن بر پارچہ -
- نوشیروان یاوشف .
- حاضر ندہ خانمارمز نیندی
- اشلر اشلرگه کیرهک؟
- عبدالحمید المسلمی .
- جمعهده مشیر اذانی حقندہ -
- محمد یوسف محمد امین اوغلی
- دیبردیف .
- خاتونلر حقندہ مسئلهلر .
- اوره نغای ییری سایان
- تورکلری -
- نورعلی آلدیریش
- تربیه و تعلیم: «قاتش
- مکتب» - ف. تحفة اللین .
- اشعار .
- مراسله و مخابره -
- نا معلوم، اوقا و یا گیارمه کدن .
- ادبیات:
- «عسکرک طور مشندن» حبیب
- زینی . «شولای به مز» عبدالحمید
- سلیمان .

«جمعیت علماء» اداره سنی طرفدن بتون روسیه ده گی

اسلام علماسینی دعوت

محترم افندی! مہسکو حیولشندہ بولغان قرارینہ بنا قزان شہرندہ گی «جمعیت العلماء» ۱۵ نجی (۱) ایولدن (۹) نجی شوال شنبہ کون باشلاب، بتون روسیہ ده بولغان دین عالمیری وکیلرینگ «ندوہ» سینی باصارغہ قرار بیردی بنا علیہ روسیہ ننگ ہر جہتدہ گی علمانگ اوز طرفلرندن وکیلر صایلاب بیہرولرن اونہدر. «ندوہ» ده قارالاجق مسئلہلر: (۱) دین عالمیرینگ اتقاقی تشکیل ایتو؛ (۲) مکتب مدرسہلر و دینی تعلیمات؛ (۳) صایلابو مسئلہلری، ایرلر و خاتونلرنگ صایلابو ایشینہ اہمیت بیرولری و بو اشلردہ علمانگ وظیفہلری؛ (۴) کیلہ چکدہ دینی ادارہلرنگ تشکیلاتی؛ (۶) دینی بہیرہ ملر؛ (۷) بو کوندن باشلاب دین علماسینگ اوستینہ توشکان وظیفہلر؛ (۸) مجملہ احکام شرعیہ و عدلیہ؛ (۹) «جمعیت العلماء» طرفدن نشر ایتولہ چک غزیتہ یاخود ژورنال؛ (۱۰) کیلہ چکدہ بولاجق عمومی مسلمان اسپیزدینہ حاضرلک.

بو مسئلہلر قزانده غی حاضرلک کامیسیہ سینگ دقت ایتمکان مادہلرینگ ایگ اہمیتیلرندن بولوب، بولر دن باشقہ مذاکرہ ایتلہ چک مسئلہلر بولور و مذاکرہ ایتلرلر.

۱۵ نجی ایولدہ قزانده بولاجق «ندوہ العلماء» غہ کیلوچی وکیلرنگ ہمدہ ہر طرفدہ بولغان عموم علمائرام ننگ نظر دقتلرینہ شولارنی عرض ایتہدر: (۱) «ندوہ العلماء» غہ بیہرہ اوچون؛ «جمعیت العلماء» تشکیل ایتلگن اورنلاردہ مذکور جمعیتلرندن، ایتلمہ کان بیرلردہ شہر بولسہ شول شہرنگ، اوبہز بولسہ شول اوبہز اوللرینگ علماسی حیولوب، آرالاردن بر یا ایکی نہایت اویچ کمسنی صایلاب وکیل ایتوب و قوللارینہ وکالت کاغدی بیروب بیہرلر، (۲) بوقاریدہ مذکور مادہلر و آلاغہ باشقہ مذاکرہ ایتہرگہ صایلاب تیوشلی کورلگان نرسہلر حقندہ کیلگاشوب، شول خصوصلردہ دا کلادلر حاضرلہب کیلولری مطلوبدر. (۳) مذاکرہ ایتلہ چک مسئلہلرنگ دینی ہمدہ جمیع مسلمانلرغہ متعلق بولولاری سیلی وکیلر صایلابا غانجہ غہ قدر، امام افندیارنگ اوز محلہلرینگ خلقلری ایلہدہ، بو حقندہ مذاکرہ ایتوب اوتونی قزان «جمعیت العلماء» سی اوز طرفدن مناسب کورہدر. (۴) «ندوہ العلماء» ننگ حیولاش وقتندہ غی ہم آندن سوکشی اش و قرارلرینی ترتیبکہ قویو، بیرینہ یتکرو اوچون بایطاق مصارف لازم بولاجاق. شول مصارف اوچون ہر وکیل ننگ ایگ آزندہ

(۱) «وقت» ادارہ سینہ بیرلگان سوکشی تیلیگرام غہ کورہ بو مجلس ۱۸ نجی ایولگہ کیچکدرلگان.

اوزی ایلہ برابر یگر می نیش سوم آقچہ آلوب کیلووی تیوشدر. (۵) «ندوہ العلماء» غہ کیلوچی وکیلر اوچون قزانده مخصوص اورنلار حاضرلہ چک. آشاو، اجو چہترینگ اوکغابلی وچینگ بولولرینہ ممکن بولغان قدر دقت ایتلہ چک. و شونگہ برابر کیلوچی وکیل افندیلر اوزلریدہ حاضرگہ فوق العادہ قیمتچیلکنی. حتی بعض نرسہلرنگ بالکایہ طالبامون دقتلرینہ آلوب کیلولری تیوشدر. بو کوندہ «جمعیت العلماء» ننگ کیلگاش مجلسلری قزانده «مدرسہ محمدیہ» بناسندہ اولدغندن مخابره اوچون آدریس شوبلہدر: г. Казань, Галѣевское училище, Канцелярія „Джамгяательгулема“

رئیس: محمد قاسم الصالحی

سرکاتب: عبدالرحمن صالحی

۱۳۳۵ - ۱۹۱۷ نجی یل ۵ نجی شہر رمضان (۱۲) نجی ایون) قازان

شعر:

سؤال

خدایم نیک یاراتدک، نیک باریتدک؟
بار اتقاج؛ طور مشمنی نیک تارایتدک؟
میگا ایرکن طنجح طورمش قایا صولک؟
آلار بیرینہ میگا «مولک» باریتدک
کوکل قارالغی؛ طورمش قاراسی
بو طورمشدہ مینی کماگہ زار ایتدک؟
مینم مول، زارمی صولک کم ایشتنن؛
«سوزمنی» شیکر اورنینہ قار ایتدک،
باراتدک «بغرمی» تاش توسلی قانی
«تلم» خہنجور «کوکل» نی آگا چارایتدک،
امیدسزلک مینم باش «اعتقادم»
بو تہنچہ اعتقادنی تارمار ایتدک
جواب کمدن کوتیم بو «نیک» لریمہ
بو تہندن کوتیم ایندہ عار ایتدک.

جواب

چہاندہ طور، جفا کور قینا جانگ
آچی طورمش توشن اوچماخی آنک
جفا سز بر کونی یا بر مینوتی
توشن آنی تموغی اول خدانگ

۱ ایول - ۱۹۱۷ سنه

۲۴ رمضان - ۱۳۳۵ سنه

مقاله

اسلام دنیاسنده مذهبلر

(باشی ۱۲ نجی شوراده)

مغربده بولغان موحدون دولتی، اشعری مذهبنده بولماغلرنگ باشلرینی کیسونی مباح صافاغا ناغندن اشعری مذهبنی قبول ایتمودن باشقه کناهلری بولماغان بیک کوب عالمرنی و عقیف مسلمانلرنی بوغازلادیلر و سویلهرگه تل بارمی طورغان فاجعه لرگه ارتکاب ایتدیلر. اوشبو جبر و اکراه تأثیر برله اشعری مذهبی شام و حجاز، یمن همده عموماً مغرب مملکتلرینه تارلادی، جانلرینی و ماللرینی، اهل و عیالارینی صاقلاو ایچون خلقلر خواه نا خواه اشعری مسلکندده بولوب کورلیدیلر، شعبی ننگ: «الله تعالی اوتوز صور یاراتدی» دیب آند ایتوی قیلندن خلقلرده اوزلرینگ اشعری مسلکندده بولولری برله گنه قالمو، بلکه اشعری ننگ اهل سنت و الجماعه ننگ امامی ایکنانک حقیقده ایمان کیتررگه، کورکلری تله مه سده تلری برله شولای قچقررغه مجبور بولدیلر.

ابو الحسن الاشعری احتمال اول اوزی بیک یاخشی کشی و عقیف هم علم آدم بولغاندر لکن یاخشی کشی بولو همده معتزله لرگه قارشو طورولرغنه «اهل سنت و الجماعه» مذهبندن بولونی لازم ایتمی. معتزله لر و خوارجلر آراسنده ده بیک یاخشی و عقیف آدم لر بار ایدی، کرامیه لر برله خوارجده معتزله لرگه قارشو طوردیلر و آنلرنی رد قیلوب کتابلر تألیف ایتدیلر لکن ایویلر برله موحدوننگ قارا کوچلری، دار آعاجلری، چوقمار و سونگولری بولشاق ایتمگندن صوگ آنلر «اهل سنت و الجماعه» مذهبی ایتلوب صانالمادیلر و مذهبلری ده اشعری مذهبی درجه سنده تارالمادی.

ابو الحسن الاشعری حقیقده بر مؤلف اوشبو سوزلرنی یازادر: «ابو الحسن الاشعری نی اهل سنت و الجماعه امامی دیب دعوی قیلوجیلر بار. موننی فکرله ب قارارغه کیره ک. اگرده ابو الحسن الاشعری اهل سنت و الجماعه امامی بولسه، اشعریدن مقدم بولغان مسلمانلرنگ همده آندن صوگ بولوب ده آنک مذهبنی توکل حتی اوزینگ بارلغندن ده خبرلری بولماغان کشیلرنگ حالاری نیچوک بولاجق؟ آنلرنی امامسزلر دیب ایتورمزمی؟ اگرده اهل سنت و الجماعه مذهبی بر امامغه محتاج بولسه یوغار براق صنفندن ده کشی تابارغه ممکن. مثلاً مالک، ابوحنیفه، شافعی و بخاری کبک آدم لرنگ هر بری علم و عفت، انابت و دیانت طوغرولرنده ابو الحسن الاشعری دن اوستون و یوقاری درجه ده طوروجی آدم لر در. بو بر. ایکننجی، اهل سنت و الجماعه که امام بولوجی کشینگ کتاب و سنت عمللرنده ید طولی صاحبی بولوی اوستینه شول فنلرده بیک فائده لی اثرلری بولورغه (۱)، خلقلرنی سلف یولینه سوق ایتهرک ارشاداری قویاش روشنده نورساجوب طوررغه تیوشلی. یوقسه آندی دعوی، مناسبتسز و جزاف سوزسویله و دن عبارت بولوب قالور. ابو الحسن الاشعری، کتاب و سنت فنلرنده شوندی فائده لی اثرلر و انسانلرنگ هدایت تابولرینه سبب بولورلق کتابلر تألیف ایتدیمی؟ ایکنان بولسه بو کتابلر قایلرده؟»

(۱) فان الاشعری بین فضائح المعتزلة و تناقض اقوالهم و فسادها مالم بیینه غیره لانه کان منهم و کان قد درس الکلام علی ابی علی الجائی اربعین سنة و کان ذکیاتم رجع عنهم و صف فی الرد علیهم و نصر فی الصفات طریقه ابن کلاب لانها اقرب الی الحق و السنة من قولهم ولم یعرف غیرها فانه لم یکن خبیراً بالسنة و الحدیث و اقوال الصحابة و التابعین و غیرهم. و تفسیر السلف لقرآن و العلم بالسنة المحضه انما استفاد من هذا. منهاج السنة. ج ۳ ص ۷۱.

درست، ابو الحسن الاشعری اسلام دنیاسینه بعض بریا کما مسئلهل احداث ایتدی و خقلرنک شاولاشو و تالاشورینه سبب بولدی، لکن بو اشی برله کتاب و سنت که خدمت کورساته آمادی، حقیقت حالده بو حرکتی اولگی یاخشی عالملر و سلفلرنک بوللرینی بوزودن عبارت بولدی. «کافرلر که الله تعالی نك نعمتی یوق» دیگان دعواسی شوشی جمله دندر. «اهل سنت و الجماعة» امامی بولغان ذات توکل حتی عادتی گنه روشده علمی، دینی بولغان مسلمان ده موندی بر دعوی قیلودن اوایلور. بو آدم، اوزی توزوگان اصللرنی اشدن چیقارماز ایچون شوشندی بر یول غه کرر که مجبور بولدی. لکن شوشندی بر دعوی لازم کیله چک اصللرنک بوزوقلنی دلیل که محتاج بولماسه کیرهک. بو سوز آب آجیق روشده ضروریات دینی، ونص قطعی نی انکار قیلودر. الله تعالی و رسولینه ایمان کیتورگان کشی نیچک ایتوب موندی سوزنی سویلی آدر؟ بز مونی آ کلامیمز. شونک ایچون بولسه کیرهک اوزینه ایهر و چیلردن باقلانی همده عموماً حنفیلر، ابو الحسن الاشعری نك بو سوزینه نفرت ایتلر.

ابو الحسن الاشعری نك تکلیف مالایطاقنی درست کوروی ده الله تعالی نك «لا یكلف الله الا وسعها» دیگان سوزینی انکار قیلودر. مونک، بو ایکی دن باشقه ده ردی سوزلری کوب. گرچه ایهر چیلرلی ابو الحسن الاشعری که منسوب بولغان ریک اصللرنی توزه تور که طریشوب قارادیلر، کوب کوچلر صرف ایتدیلر ایسه ده گناهسندن ده قباحتلیرهک بولغان عذرلر کیتروندن باشقه نرسه چیقارا آلمادیلر.

اتباعلرینک دعوی قیلولرینه کوره ابو الحسن الاشعری گویا الک حالنده معتزله مذهبنده امام ایدی. بر رمضان آینده رسول الله نی اوج مرتبه توشنده کورگان و هر بر مرتبه سنده رسول الله موکا: «ای علی! میندن روایت ایتولگان مذهب که یاردم بیر!..» دیگان بولادرده شوکا کوره ابو الحسن اعتزال مذهبندن کوچوب اوزی بر مذهب توزوگان و شونی ده مسجد منبرندن اعلان قیلغان بولادر.

اشعریلر شوشی حکایتلرینه بنا قیلوب «بزنگ مذهبم رسول الله دن روایت ایتولگان سوزلردن عبارت بولادر، اشعری اول اوزلگندن سوز سویله می» مضموننده دعوالر قیللر. لکن ابو الحسن الاشعری سوزلری میدانده. شول سوزلرنی روایت ایتوچیلر باری، بولدی می؟ بولسه شول اصللر و قاعدهلر قایسی حدیث کتابنده و قایسی محدث طرفندن روایت ایتولده در؟ اش شولای بولغاچ «اشعری اوز اوزلگندن سوز سویله می، آنک سوزلری هر بری سنتدن آنگان ایدی» دیب شهادت بیرو، نی

دیگان سوز؟.

ابو الحسن الاشعری نك معتزله مذهبندن دونینه سبب قیلوب اوشبو ماجرانی روایت ایتلر: گویا اشعری، اوزینک استاذی ابو علی الجبائی دن: «اوج برادر وفات بولدیبار، بری جنت که و بری ده تموغ غه مستحق کورلدیلر. صبی حالده وفات بولغان اوچون چیلرلی قیامت کوننده الله تعالی که: ای ربم اکرده مینی دنیاده یاشاتکان بولسهک مؤمن طوغانم کبک مین ده اوجا غه کرگان بولوراید، دیسه الله تعالی آکا نیندی جواب بیرر؟» دیب صوراغان بولادرده جبائی: «الله تعالی: اکرده یاشاگان بولسهک گناه قیلور ایدکده تموغ غه مستحق بولغان بولور ایدک» دیب جواب بیرر» دیدی. اشعری: «تموغ غه مستحق بولغان طوغانی اوشبو وقده الله تعالی که: ای ربم! اکرده مینی صبی طوغانم قیللندن بالغ بولمازمدن مقدم وفات قیلغان بولسهک تموغ غه مستحق بولماغان بولور ایدم، دیسه الله تعالی. نی دیب جواب بیرر؟» دیدیکنده جبائی جواب تابا آلمی ملزم بولدی و شوندن صوکه ابو الحسن الاشعری آنک مذهبنی تاشلاب اهل سنت و الجماعة طرفینه حیقیدی.

ابو الحسن الاشعری. اتباعلری اوشبو حکایتی اوزلرینک اثرلرنده بیک لذتلی عبارتلر برله یازلر، ابن سبکی مونی سویلی طورغاچ بتونلای هوشندن یازوب کیتدر. بیک اشانوب بیتگان بولسه کیرهک قاضی ابن خلکان «وفیات الاعیان» ده بو حکایت حقتده سوز سویله می.

فقط بو ماده ده ابو الحسن الاشعری سؤالینه قارشی جبائی توکل مندی آتاسی ده ملزم بولماز. چونکه بصره معتزله لری (جبائی شول جمله ده) «تکلیف، الله تعالی نك فضلنی» دیلر. شوکا کوره الله تعالی طرفندن صبی غه قارشو بیرله چک جواب: «اکرده دنیاده یاشاگان بولسهک گناه قیلور ایدکده تموغ غه مستحق بولغان بولور ایدک، مضموننده توکل بلکه: «تکلیف (دنیاده یاشاتو، صیلقدن چیقارو)، مینم اوز فضلدر، آنی اوزم تله گان بنده لرمه بیرم، تله مکانلرمه یوق.» مضموننده بولا چقدر. اوج طوغمه ایله بولغان اعتراض معتزله لرنک اصللرینه کوره کیلمگانلگی هر کیمدن مقدم ابو الحسن الاشعری نك اوزینه معلوم. مذکور ماجرا حکایتینک اصلی بولغان یوق بلکه مصنوع بر نرسه در. غزالی کبک (۱) آدم لرنک شوشندی اکیه تلرینی یازولرینه حیران قالماز غه ممکن توکل». مؤلفنک سوزلری شوشی اورنده

(۱) فخرالدین الرازی، بو سوز که جواب بیروب شغله نسه ده یاخشی بر هنر کورسه ته آنگان کبک کورلی. مفاتیح الغیب. ج ۴ ص ۱۵۱.

«اگرده بولای ایکانتی بلگان بولسم ایدی، کلام برله شغله نمگان بولور ایدم. بو اشمند توبه ایتم ایندی بتون اعتقاد اخلاص سوره سیدر. خاتمه ده شوونک برله بولسه ایدی» دیگان سوزنی روایت ایتهلر (۱).

ابو حامد غزالی، آخز عمر نده علم کلامدن اعراض ایندی و حدیث علمی برله شغله نورگه کرشدی، جان بیرگان وقتنده صحیح بخاری کو کره گی اوستنده ایدی، دیلر.

فخرالدین الرازی ده: «بتون عمرم بو نیچه تحصیل ایتمک نرسه قیل و قالدن باشقه نرسه بولمادی، کلام فتنده فائده لی بر نرسه یوق، الله تعالی که وصول ایچون قرآن یولندن باشقه یول ازله و عبث اش» دیگان ایدی.

شهرستانینک: «فلسفه برله علم کلامدن حاصل بولغان نتیجه حیرت برله ندامتدن باشقه توکل» دیگانا گی روایت قیلنه در. بو قیلندن او کمنولر، و اویلاهلر اسلام عالمینک اثرلر نده ییک کوب سویله نه در.

شعرلر:

ئوز گهرش مناسبتیله

قیامت قوبدی، طوردی بار تولکلر
 مزارلرده ئلندیلر نه له ملر
 آچلدی پهرده لر. یا قدردی دنیا
 یاوز دقترده بولدی، کوب آدم لر.
 چیشلدی بو قچهلر، سرلر ساچلدی
 جه یلدی دنیاغه، کملر نه قیلدی؟
 او کندیلر صراط آلدنده بارده
 یابلقاچ توبه که یول، توبه قیلدی.
 بلندی ایلگه دشمان، ایلگه دوست کم
 خلق آیرلدی، بولدی تورلی تورکم.
 ئوزلدی چرنالوب بتکن بوغاولار
 خلق طن آلدی ایندی ایرکن، ایرکن.
 بهر مه گگی که ایندی ایسکی دنیا
 یا گارور کیلمه گنده ی برده اویغه.
 لکن اش شونده در کم قایسی تورکم
 جفار آبرویلی یا قغه شانلی طویده.

ضیا یرمکی.

(۱) فتح الباری. ج ۱۳ ص ۲۷۲.

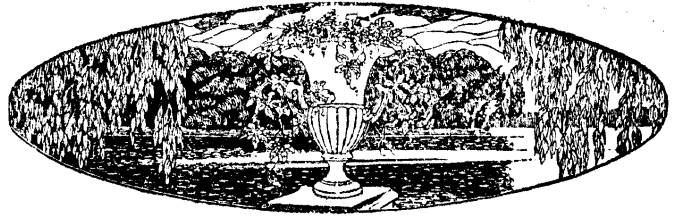
تمام (۲). بو سوزلرگه جواب بیرو و آراده بولغان دعوانی محاکمه ایتم، بزنگ وظیفه مز توکل. بز «اهل سنت و الجماعه» مسلکی نیندی نرسه لردن عبارت ایکانلگی و آنگ اماملری کیملر بولغانلقنی، مقاله باشنده سویله ب اوتدک. اهل سنت و الجماعه مذهبه ایهره سی کیلگان کیشیلر ایچون یول ییک آجیق. بر آزغنه علمی و آگی بولغان کیشیلرنگ بو طوغورده عذرلری بولمازدر. «اعتقادی درستیم، اهل سنت مذهبه انتساب ایتم» دیگان کیشیلر ایچون قرآن کریمدن یدی سیکز آیتنی یاخشی آکلاو کافی. کلام کتابلری برله عمر اوزدروغه، اشعری و ماتریدی بولوغه احتیاج یوق. بلکه اعتقاد درستله و قصدی برله کلام کتابلرینه، مقاصد و موافق، تجرید و مطالع، المحصل و طوابع مثالنده اثرلرگه بیرو، تیمور یولدن باروچی پویزد یاناشه سندن، تایی آدلانوب بارو یا که اوگز ییگوب چابودن فرقسزدر. اهل سنت بولوا ایچون کلام کتابلرن، اشعری و ماتریدی مذهبلری برله شغله نولر، مسکاودن مکه که باروچینگ «لوندون» یا که «ییکین» که یول طوتوی قیلندن معنا سزهم ده مقصودغه طوتاشوغه کفالتسز براشدر.

اوشبو سیدن بولسه کیره ک کلام علمی برله شغله نوچیلردن ییک کوبلر اوشبو اشاری ایچون سوکندن او کندیلر توبه لرینی اعلام قیلدیلر. موندی حال ابو الحسن اشعری نگ اوز حقنده روایت ایتماسا ده (موندی روایت بزگه اوچراماسه ده) اوزی تاسیس ایتمک مذهبندن رجوع قیلغان و قرآن برله سنت اهللرندن عبارت بولغان اهل سنت و الجماعه مذهبه انتساب ایتمکندر، دیب امید ایتمز.

بر مؤلف: «ابو الحسن اشعری، وفات بولور آلدنده اوزینگ اصحابی یانینه چیدردی ده آنلرغه: مین هیچ بر مسلمانی ا کفار ایتمیم، سز شوشی سوزمه شاهد بولگور! دیدی» روشنده بر واقعه روایت ایته در. مونک بو اشنده ایسه ییک کوب سوزلرندن رجوع ایتمک الله تعالی نگ رحمتینه طوتاشقان بولوینه علامت بار.

کلام اهللرینگ الوغلرندن و اماملرندن بولغان ابوالمعالی دن:

(۲) فیلسوف ابن رشد اوزینگ «الکشف عن مناهج الادله» اسملی اثر نده اسلام حافظلرندن و سنت عالمرندن هم ده اهل سنت و الجماعه اماملرندن بولغان ابن حزم ده «الفصل فی الملل و النحل» اسملی اثر نده ابو الحسن اشعری نی اعتقاد قیلهلر و اسلام دینینه جنایت قیلوچیلردن صانیلر. ابن عربی، ابن رشد و ابن حزم قیلندن آجیق سویله ماسه ده تلویح برله آکلاته و «رب اشاره ابلاغ من التصريح» سوزینه مصداق بولا در. «الفتوحات المکیه» برله «الفصوص» نی مطالعه ایتموچیلرگه بو اشلر معلوم. مونده ذکر ایتمک کتابلرنگ هر بری مطبوع و علم اهللرینگ کتبخانه لرنده بولغانلقدن عبارلر کوچررگه حاجت کورلمادی، بلکه علم اهللرینگ اوزلرینه معلوم بولوی برله قناعت ایتمولدی.

ملت و اسلامیت

یوک تورک - تاتار ملتی، اولده برلک و حرلک بلهن یاشامکده، اشلی کوجلری بلهن بتون دنیاغه تانلمقده ایدیلر. اول چاقلرده تورکلرنگ دینی ده، ایمانی ده ملی ایدی. کوکلری ملت ایمانی بلهن یاقدرغان، بتون وجودلری تورکلک، صاف تورکلک قازاننده قاینب پشکان ایدی. اول چاقلرده تورکلرنگ قانلری بوزلماغان، تامورلری ده سلامت ایدی. هر اشنی برلک و اتفق ایله اشله ایدیلر. شول سببلی، آرسلان شیکلی کوچلی اعضالر یتشورایدی. تللری، ادیاتلری ده بتون دنیاغه مشهور ایدی. کیرهک صنعت باندی، کیرهک سیاست و تجارت اشله نده عصرده ش ملترلندن کوبکنه آله ایدیلر. بو کونگی اوط آربالری باروب یتیه آلمان ییرلرگه آط بلهن باروب سودا قیلور، بو کونده گیرمان طوپلری یتیمه گان یرگه آنلرنگ اوقلری یتیه ایدی. قسقه سی آنلرنگ قولندن هر اش کیلور، حیات اوچون کیرهکلی هر توری اشله نی بلورایدیلر. حیات و سعادتلی زور دیگر کچی طولوب، طولقنلاب طوررایدی. لکن صوگندن «تورکلک» دیگگری کیدی؛ توری یرندن جرطلوب واق یلقلر آغا باشلادی. صوگغه تابا یلقلرده نه لله نیچه آرقلرغه تارالوب یرگه سکدیلر. آجق عباره بلهن نه یتکانده، تورک تاتار - ملتی برلک و ملت کچی مقدس بایراغدن آیرلدی. برلک و حرلک اورنی افتراق و استبداد اشغال ایدی. شوندن صوگ تورکلک آغاجی بتون نامرندن قاقشادی.

تورک تاتار ملتینگ بولای و اقلا نوینه، کوکلرندن ملت طویغوسینگ کونارلوینه ایران خرافاتی آراشقان دین سبب بولدی. تورکلک نامورینه چابلغان عجم بالتاسی تورکلک آغاجن بتونلی قورتدی.

اولده تورکلر بارده بر دینده ایدیلر. صوگره دنیاغه اسلام دینی کیلدی. اول دین ایران خرافاتی بلهن بویالوب تورکلر آراسینه کیلوب کردی. آندن صوگ مذهب طوغدی.

منه شونندن صوگ تورکاراوز دینلر تاشلاب «عرب - عجم» دیننه کوجه باشلادیلر. بو دینگه کوچکاندن صوگ نه کر نله ب تللر، ادیاتلر اونوتا، عرف و عادتلر ده آشدرا تورغان بولدیلر. نهایت، دنیاغه ایگ برنجی درجه ده سانالغان «اویغور» یازولر

عرب یازوینه آشدردیلر. مکتبلردن باشلاب مدرسالرگه قدر عرب حرفی، عرب الفبایسی، عرب کتابلری اوقتولا تورغان بولدی. اگر بزده اوزمزننگ «اویغور» یازوی اویغور حرفلری صاقلانغان بولسه ایدی، بو کونده املا مسئله لری بلهن باش واتوب توررغه حاجت ده قالماس ایدی. مین، کاشغرده «اویغور» یازون بلوچی بر شوید بلهن کورشکان ایدم. اول نه یتیه: «اویغور الفبایسی غایت مکمل، اویغور حرفلری بلهن دنیاغه غی هر تله یازارغه ممکن» دی. قسقه سی اسلامیت بزنگ ملتیمزگه غلبه ایدی.

تورکلر، اسلام دینی بلهن مشرف بولوده زمانلرغه بولنلر. آلر اسلام دینن بارده بردن قبول ایتیمه دیلر. اسلام دینن قبول ایتیمه گان تورکلر ثلی بو کونده ده بار.

اسلام دیننه کرگان تورکلر بلهن غیر مسلم تورکلر آراسنده نه لله نیندی بر دشمانلق بار ایدی. شول سببلی آرالرنده قانلی محاربه لره آز بولمادی. اولده رهک تورکلک و ملت اسلامیتکده غالب کیلوب طورسه ده، اول صوگندن جیکلیدی. اسلامیت ملتیکه غالب کیلگان کوندن اعتبارا تورکلر، شان و شوکتلر یوغالتدیلر. عاقبت، تورک - تاتار ملتینگ اویاسی طوزدی. آرسلان کبک غیرتلی تورک اوغللری، ملطق تاشن ایشکان قویان توسلی وطنلر تاشلاب قاجارغه مجبور بولدیلر. تورکستان و تاتارستانی تاشلاب وولغا بویلرینه، آناطولی صحرالرینه قدر تارالدیلر. نهایت، دنیا قدرلی زور بولغان تورک تاتار ملتی توری قوللرده اسیر و محکوم بولوب قالدی.

•••

ایندی شول تارالغان کوجلرنی بر یرگه جیناب اولگی حالینه کیترو اوچون نیشلرگه و نیچوک ایتهرگه کیرهک؟

بزنگ آرازغه اسلام دینی، ایران خرافاتی بلهن آراشوب کرگان دیب ایدک، ایندی شول دیننی خرافتدن تازالاب «صاف اسلام دینی» حالینه کیترو کیرهک، صوگندن پیدابولغان مذهب لرنی ده اعتبارسز قالدروب قرآن و حدیث قوشقانجه غنه عمل قیلورغه تیوشمز. شوگ ایله برابر ملی عرف و عادتارمزننی ده صاقلارغه طرشوومز ضرور. اولده بولغان بولسه ده، ایندی بو کونده ملت بلهن اسلامیت آراسنده تفاق و تفاقسلر تابلماس دیب اویلم. چونکه بو کونده اسلام دینن قبول ایتیمه گان تورکلر آز وشونگ ایله برابر اهمیتسزدر.

حیاتی صاقلو اوچون ایگ برنجی قوه، ملت و حریتدن عبارتدر. شولای بولغاچ، دین و مذهب تعصبلر اورتادن قالدروب، تورکلک و ملت، برلک و حریت شعارن آله سورمکمز لازمدر.

طورغان بر نرسه باردر آخرسی . یوقسه آوروپا مدینتی ، فحش و سفاهت برله بو قدر چلغانغان ، تیگانهك برله یون بابشوی قدر بربرینه اورالغان ، بولماز ایدی . مونگ حکمت و فلسفه لرینی تیکشروچیلر اوشبو مضمونده سیبلر کورسته لر :

« چونکه آوروپا مدینتی آدمچیلک و فضیلت اساسینه توکل بلکه مادی فائده ایتو و مادی فائده گه ایرشو ایچون نیندی گنه رذالتر قیلو لازم بولسه هیچ برندن تارتوب طورماو و چیرقانماو اساسینه بنا ایتولگان ، شونگ ایچون باشقەرغه ظلم ایتو و باشقەر حساسینه کون کورو ، غدر و خیانت ، و فاسزاق و آداو ، لازم بولسه جان قیوو و قان قویودنده کیری طورماو مونلرده عیب اش توکل . آوروپا لورده علم و هنر کبک بعض بر شریف نرسه لر بولسه ده مونلر قاشنده شول نرسه لر شریف و فضیلتی بولولری اعتباری برله توکل بلکه باباغی مادی فائده گه وسیله بولو اعتباری برله گنه تحصیل ایتولنه ، نیندی گنه بولسه ده یا گار اش کشف ایتولسه آوروپا لور الگ شول اشنی کشی اولدروگه تطبیق ایتارگه و عموما نیندی گنه روش برله بولسه ده مادی فائده حاصل قیلو یولینه خدمت ایتدررگه طریسه لر ، مسلمانلر بر شهر فتح ایتولری برله زورمی الوغمی بر مسجد و آنک یاینه ده بر مکتب سالار و بالالرنی اوقوتورغه کرشه لر ایدی ، اما آوروپا لور بر اورنغه آباق باصولری برله آراقیلری برله فاحشه لرینی کیتروب طورتورالر ، بتون دیناغه بوغوشلی خسته لکلر تاراتالر ، شریف حسیاتلرنی ، فضیلت و آدمچیلکنی اولدرونی هیچ نرسه گه صانامیلر ، مونه ایشدی اوچ یلدن بیرلی صوغشقانلری یر یوزینی قان برله قابلاغانلری حالده شونگ برله قمارلانوب کیتدی لر ، طوققارغه رضا بولمیلر ، چونکه اخص آماللری بولغان « مادی فائده » هنوز حاصل بولغان یوق ، شول حاصل بولمی طوروب قان توگو کبک آنلر قاراشنده اهمیتسز بولغان نرسه دن واز کیچو احتماللری یوق ، بتون مدینتلری یمرلسه یمرلور اما اوز سوزلرنی بیرمازلر و اوزلرینگ مرادلرنی فدا ایتمازلر ، مونلر آراسنده رسمی و غیر رسمی روشده « صلح » سوزلری چیقه سه ده حقیقت حالده بوسوزلر صمیمی روشده توکل بلکه بر قصد و غرض برله سوبله نه ، نی ده بولسه او طو ایچون قوللانادر ، مسلمان حکومتار بولسه ده « صلح » سوزی ایشتولگانده قبول ایتوگنه توکل بلکه آکا حرمت یوزندن تزله نونی لازم کوررلر ایدی ، چونکه مسلمانلر هر کیمنی اوزلری کبک صاف کوکللی ، درست سوزلی دیب ظن ایتلر ، اما آوروپا لورینگ موندی یالتراوقلی سوزلرگه ایسلری کیتمی . چونکه آنلر بر برینگ لغتلرنی ، سوزارده بولغان حقیقت ، مجاز ، استعاره و کنایه لرینی بیک یاخشی آکلیر ، آنلر قاشنده تل یالغانچی ، درست سوبله و

ملیت بله ن اسلامیت آراسنده غی قارا په رده نی (خرافات و مذهب نی) یمروب همه تورک تاتار بالاسینگ بر مقصد ، بر غایه ایله الوغ تورککک بایراغی آستینه جیولولری مطلوب . نوشیروان یاوشف .

آوروپا مدینتینگ فائده و ضررلری

مسلمانلر آوروپا لورغه قانشولری سببلی بیک زور فائده لر ایتدی لر . شول فائده لرنگ بعضیلری اوتکان مقاله لرده قسقه لق برله گنه بولسه ده کورساتولدی . شونگ برله برلکده بیک زور ضررلرده کوردیلر . بو ضررنگ بتونسی « سفاهت » و « فحش » کلمه لری آستینه کروب بته در . مسلمانلر آوروپا لورغه قانشولری سببلی اوزلرینگ اخلاقلرنی بو زدیلر .

بو سوزنگ معناسی ، « آوروپا مدینتی سببلی بتون مسلمان دنیاسی فحش و سفاهت برله مبتلا بولدی » دیگان سوز توکل . بلکه « آوروپا مدینتی ، اسلام دنیاسینه فائده سی و ضرری برله برگه آراشقان حالده کیلوب کردی ، فائده سی بر اثر بیرسه ، ضرری شونگ قدر بیش مرتبه اثر بیردی » دیگان سوز .

بیک کوب آدملر بار ، آوروپا مدینتینگ فائده لی اشلرنی یاراتالر ، تحسین ایتلر « مسلمانلر خصوصا یاشر شونلرنی قبول ایتسونلر اما ضررلی نرسه لرندن و خصوصا اسلام دینی مساعده ایتمگن اشلردن صاقلانسونلر ایدی ، چونکه اول ضررلی نرسه لرنگ هیچ بری مدینتنگ شرطندن ده ، لوازمندن ده توکل ، بیش وقت نمازنی اوقوب ، رمضان روزه سینی طوتوب ده بیک یاخشی بورست و مهندس بولورغه تمکن ، اسلام شریعتی منع ایتکن سفاهتلردن صاقلانغان حالده عادتدن طش معلوماتلی پرافیسور بولودن یا که فابریقه و زاوودلر اشته تودن مانع بارلغی بلنمی » دیلر . مین اوزمده شولای دیم و : « بوکون انگلیز لوردلری اسلام دینی قبول ایتسه لر برده مشقتی بولی طورغان اوچ دورت نرسه نی رعایت قیلوشرطی برله لوندونده غی سرایلر نده طورسونلر ، اولگی عرف و عادت لر نجه بولسونلر بیک یاخشی مسلمان بولوب طورآ آچقلر ، آوروپا ده بولغان بوزوقلقلر مدینت شرطندن توکل بلکه خلقلرنگ تربیه لرندن کیلگان بر کیمچیلک گنه ، مونگ ایچون مدینت عیبلی توکل » دیب هر وقت سوبلیم . لکن مونده بزنگ ذهن یتیمی

ایسرتکچ ایچو وزنا کبک نرسه لر، اسلام دینی طرفندن آدملرنی قسو و طغزلقده طوتو قصدی برله توکل، بلکه چابوب قایتقان آتی اییه سی صو ایچرتمی صبر ایندروب طوروی قیلندن ضرر وهلاکتدن صاقلاو قصدی برله منع ایبولگان اییدی . اسلام شریعتی عموماً ضررلی نرسه لرنی انسانلر ایچون حرام و ضررسز نرسه لرنی مباح قیله در . «هر ضررلی نرسه حرام و هر فائده لی نرسه مباح» اسلام دیننده بر قاعده و اساس بولوب قبول ایبولنده در .

ایسرتکچ ایچو وزنا قیلوده بولغان ضررلر حقنده یازلغان اثرلر کوب ، مونلرنی کوچررگه حاجت بولماسه کیره ک . درست ، باشقهرغه ضرر کیتراو شرطی برله آوروپاده بیک کوب نرسه لر مباح، هیچ کم هیچ کم که انکار قیلمی، اورام اوراتاسنده آنادن طوغمه یالانچاچ یورماسه و حیوانق ایتماسه پالیتسه ده کرشمی . لکن بو قدر یاتسزلقارنگ ، فحش و سفاهتلرنگ آخری نی بولاجق ؟ سفاهتلری سببلی رومالور باشلرینه کیلگان فلاکتلرنگ بتونسی یا که بعضسی ، شوشندی آشکار سفاهتلری سببندن آوروپالور باشلرینه کیلمازگه کیملر کفیل بولاجق ؟ . بزنگ ایچون رومالور ، یونانولرغه ، آثوریلر و مصریلرغه باررغه حاجت یوق ، عرب دولتی اوز یانمزده غنه . مونلرنگ حاللرینی اوز مملکتتمزده کی خلقلرنگ حاللرینی بلومز کبک بله آلامز . یندی یاخشی دوام ایتوب کیلگان عرب دولتی و بغداد خلافتی ، مسلمانلر جاریه لر چیو وشونلر برله عمر اوتکارو و اوشبو سببندن فسق و فجورگه بیرلوری سببلی حمیت و غیرتاری، همت و جسارتاری بتدی ، دولتری آست اوست که کیلدی ، اوزلری شذر مندر تارالدیلر و گویا دنیاغه کیلگانده ، دنیا ده طورماغان روشده بولوب قالدیلر . بر تورلی سیلردن بر تورلی نتیجه چیقوکلکی بر ات بولسه آوروپالورلرنگ ده رومالور توشکان چوقورلرغه ، یارلرغه توشه چکلری معلوم . ایندی شوشی رذالت باینده آوروپالورغه تقلید ایتمکان مسلمانلرنگ عاقبتلاری نی بولوب قالور ؟ موگا جواب حاضرله و تیوشلی .

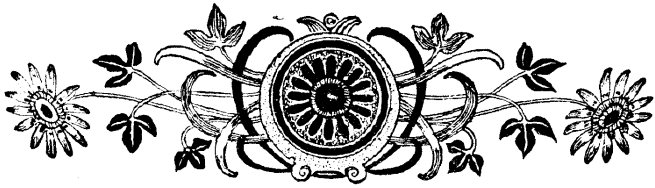
مدنیت و عمراتنگ دوامی ، بو دنیا ده مشقتلر برله جیغان بایلق و دولتنگ نمره سی سفاهتمده ، فحش و اوپاتسزلقده توکل، بلکه عقل و شریعت دائره سی ایچنده گی «عفت» و «صاف» لقه در . قاتلر ، یاشلرگه بوزوقلوق کوچررگچی بولوب طورسه لر ، یاشلر پشکان ییله کبک و قتلرینی بوزوقلوق ، ادبسنلک یوانده تلف قیلسه لر مسلمانلرنگ آخر زمانلری و قیامتلی شونده بولاجقدر . آوروپالورلرغه قاتشولاری سببلی مسلمانلر آراسنده ایسرتکچ ایچو ، چیت خاتونلر برله مشروع توکل روشده مناسبت یاصاو

ایسه باری ملتق برله طوبغه غنه خاص . شوشندی بر مدنیتنگ انسانلر آراسینه فحش و سفاهت نشر ایتمی ، فضیلت و عفت نشر ایتمو احتمالی یوق ، آوروپا مدنیتی آلوچی مسلمانلر ، آوروپالو لرنگ اوزلری کبک بولوب بتماسه لر ، شرف و حسیاتلرینی تمام یوغالتماسه لر مونگ سببلی ایسه یاش و قتلرنده اوزلرینگ ملی مکتبلرنده و عائله لری آراسنده آغان تربیه لریدر .

بزنگ بو اورنده بولغان وظیفه مز ایسه آوروپاغه قاتشوی سببلی اسلام دنیاسینک کورگان تابوشی برلن ضررینی بعض بر مثاللر برله کورسه توکنه در .

سفاقت و فحش اسلام دنیاسنده الکنن آوروپالورلرغه قاتشمازلردن مقدمه بولغاندر ، آدم بالالری فرشته بولماغانلقلردن صوگ فرشته لر روشنده معصوم بولوب طورا آلامزلقلری معلوم . اما بو نرسه لرگه چومو و آرتق مبتلا بولورلر ، عمومدن اوپالعی و انسانلردن تارتملی قیلورلر ایسه اسلام دنیاسینه آوروپالردن سرایت اییدی و آتا بابالردن میراث بولوب کیله طورغان خسته لک روشنده عموماً بر آفت بولدی و هر طبقه غه تارالیدی .

مسلمانلر ، آوروپالورلرنی اجتهادلی ، مال هم وقتنی اقتصاد قیلوچی ، عمران و مدنیتی بنا ایتموچی ، فضیلت و تربیه آرتدن یوروجی ، اوزلرینک مهم و فائده لی اختراع و کشفیانلری برله آدم بالارینه زور خدمتلر کورساتوچی دیب تانودیلر ، آنلرنی مجلسلرنده ، مطبوعاتلرنده ماقتادیلر ، بازارلرینی بیک یوقاری کوتاردیلر ، یول باشچیلری بولورغه لائق دیب اعتقاد ایتمدیلر . شول سببلی یاشلر مونلرغه تقلید قیلوغه رغبت کورساتدیلر ، کیوم . صالوم ، یوروش . طورش و عموماً عرف و عادتلرده مونلرغه اییه ررگه کرشدیلر . بیک کوب خاتون قزلر اوزلرینک بیک سوپیکملی بولغان شرق فورمالرینی تاشلاب طب جهتمدن ضررلی بولغان قسان کیوملر ، یوک اوکجه لی باطنیکه لر کیارگه باشلادیلر و اوزلرینک جیتوک کوشلرینی ده تاشلادیلر . «فرانسزلرده برکشی ایکنچی برکشی اشینه قاتشمی ، هر کیم اوز اشنده حر» دیب ایسرتکچ ایچو و چیت خاتونلر برله بوزوقلوق قیلو، مارجالر آسراو کبک نرسه لرگه بیرلوجیلر بولدی . مونگ باش سببلی ایسه آوروپالورلرنی بیک الوغ کشیلر و تربیه لی هم ده اخلاقی آدملر ، دیب عموماً روشده حکم ایتمو اییدی . مسلمانلر بو روشده جزاف حکم ایتمو اورنینه : «بزنگ اوزمزنک ده بیک یاخشی عرفلر مز ، آوروپالورلرنگ ده بیک بوزوق عادتلری بولورغه ممکن ، شونک ایچون مونلرنی یاخشی تیکشرو و میزاندن اوتکارگان صوگ غنه رد و قبول قیلو کیردک» دیب حازم و حکیم آدملر مثالنده حرکتله نو تیوشلی اییدی .

حاضرده بزگه روسچه او قودن قورقورغه يول يوق

اوشبو انقلاب غه قدر روسچه او قودن و او قودن قورقورچیلر نی طنجیلاندر ا طورغان ماتیریا ل هم زاقون یوق ایدی. باشلاب ۱۸۶۸ نجی یلده اینارودیس لر، روسلردن باشقه خلقلر هر توری تاتار، باشقرد و قرغزلر نی هم شولوق مسلمان دیننده بولغان باشقه طائفه لر نی ده، آره چیرمش، کراشنلر کبک ایتوب بارینه بردن بر توری پلان توزوب چوقندرو قصدی برله پروگراملر توزوجی اسلام دشمانی ایلمینسکی هم آننگ باقین دوستلری بولدی. مونلر، مسلمانلردن باشقه لر نی حقنده اوز تله کلرینه ایرشدیلر ده. چونکه آنلر ننگ یازولری، دینلری مستقل، شریعت اسملی بر نرسه لر نی ده یوق ایدی. شولای آنلر نی قازانده توری اورنلر ده اوقتوب کریشچونی تاتاراسکی اشقولا هم آکادیمیه، سیمیناریه لر ده تربیه له ب آندن چقغانلر نی یاخشی ژالونی لر برله پوپلق، اوچیتللك، دیاکونلک کبک اورنلر ببردیلر. مونلر اوزلری ده بویسولده وجدانلر نی صاتار ایدی. حکومتن الوغ یاردم بولغانه آنلر تله سه نی سوییلر. طروش لر ایدی. «میساینیر» اسمن آتوب مسلمانلر حقنده کوب توری بالغان بر اشورالر باصدروب تاراتار، حکومت ده آنلردن آقچه قزغانمی ایدی هم آنلر بازارلار ده، پاستاییلی دؤورلر ده، مسلمانلر کوبره ک بولسه پاراخودلر ده اوز فکرلر نی ایتوب مسلمانلر نی تحقیر قیلر ایدی. حکومت طرفدن بر توری منع قصنقیلق بولمی ایدی. بلکه حکومت آدملری مونلر غه یاردم ایتلر ایدی. باشقه دین اییه لر نی ایچون مونلر غه رسمی روشده جواب بیررگه ممکن بولماغانلقدن مسلمانلر آنلر غه رساله لر ویا مقاله لر باصدروب قارشلی کیله آلیملر ایدی. ۱۹۰۲ نجی یلده اسلام دیننه خلاف ایلیلدن ارتق کشینک بر اشورالر نی کینئر نی مگازینده بارلغنی کوردک. خالص تاتارچه و تاتار حروفاتی برله باصلغانلری ده باصلوب تارالوب طورمقده ایدی.

ایمدی کیگ روسیه ده جن حریت، دین که کامل حریت اعلان ایتولوب موندی حقسن تمصب یوللری بترلدی. هر کم اوزی تله گان دینده، اوزی تله گان روشده طوروغه احتیاری بولوب راحت عمر سورور که حکومت اوزی یاردم بیره چک بولدی. یعنی بر لرلندن حقارت ایتدرماز که وعده ایتدی.

اول وقتلر ده صالدا ت خدمتی بکرمی، پیش یل بولوب آنلر ننگ

کوبایو قیلندن انتحار قیلو. بالا بولدرماو، مدنیت آرباسینه تاغولوب یوری طورغان دکوت الاغونی بولغان تیاترچیاک و شونگ اییه رچیلری کبک اشلر ده شایع بولا باشلادی. مونلر ایسه آوروبالور غه قاتشولر ننگ ضرر لرلندن هم ده بیک قورقورچیلی ضرر لرلندندر.

سولگ ایندی نی اشلر که کیره ک؟ بز مسلمانلر شوشندی ضرر لی و فائده لی بولغان آروپا مدینیتی آلامزی یوقمی؟

بو سؤال اکرده اوز وقتده بولسه ایدی بیک اهمیتی بولور ایدی. لکن ایندی مونگ وقتی اوتکان که ایکوزیل بار. بو کونده «آروپا مدینیتی آلامزی یوقمی؟» دیب سؤال یرو و آگاجواب برله شغلله نو، تیموریول آرباسنده باروچیلر ننگ «باریقمی یوقمی؟» دیب سویله شولرینه اوخشار. ایندی آروپا مدینیتی، مسلمانلر نی اوز آرباسینه اطور توب چابدر، بارو بارماونی تیکشرو توگل کوزلر نی آچوب فارار غه ده حاللری یوق. قایده بولسه ده بریر که ایتوب آتوب تاشلار، الله تعالی صاقلاسه بلکه سلامتک صحراسینه ده باروب چیقار لر.

گلستان ترجمه سی حقنده

یاقن آراده نشر ایده چک. «گلستان ترجمه سی» نام اثر مزنگ، نمونه ایچون بیاراگان بر ایکی ملزمه سن اوقرغاج «بهیره که» قصبه سنده آخوندو مدرس مسعود مخدوم ابن الشیخ دامه العابد العلی العبیدی حضرتلر ننگ محققانه و خیر خواهانه بر طرزده بعض بر اتقاد و مصلحتلری هم نثرا تقریظ و تشکرلری صوگنده نظما یازمش اثر قیمت دار یادگارانه اری. نغمی عام اولدغیچون «شورا» ده درج ایدلوین رجا ایدم.

م س ج

شعر

کوروب سینک «گلستان» نی سیوندن مین نهایتسنز
ایدوبسگ ملته خدمت بونگله سین نهایتسنز.
علم، حکمت، ادب باقچه سی ایرور بو کتاب شیکسنز
بونکچون رحمت اوقور غه نیوش - بزدن - سیگا چیکسنز.
«حافظ»، «سعدی»، «یدل» کبک شاعر لر بارچاغنده بز،
نیگه - «پوشکین» و «کالسوف» نی قویامز صحنه که بیک تیز،
پریشان خاطر ی برلن اوقوب «مسعود» بوسوزلر نی،
تا ایده رسزه ای دوست! به شه کرسز، به شیک هم بز.

اوقوچیلر بارماقلا صائندن آرتملر. بز مونلر ننگ سیبلرن تیکشرمیمز، قارامیمز هم بومدرسه لرمزنی یوغالتماز ایچون البته برتورلی اجتهاد ایتیمیمز، مادی، معنوی کیمچا کلکرنی کورب طورامز. بومدرسه لرننگ بولای یوغالولری قورقچلی. مونی خظردن چغارو یارامی، بز حاضر تورلی اورنلردن تلک یازوب «مسکاو» گه یاردک. روسچه اوقولر مجبوری بولماسون فقط آنا تلندہ اوقولرغنه مجبوری بولسون» دیدک. البته بو شولای بولور. لکن مونگ برله گنه اشلرمزنی تیکانگه حسابلرغہ هنوز بز بیشکه بر ایکانمزنی، اونوتورغہ یارامی. بز ننگ دینی مکتب مدرسه لرمزنی روسلر اصلاح ایتوب بیرلر دیب کوترگه یارامی. تاش بناغہ فوتتامینت سالغان روشندہ مکتب مدرسه لرمزنی هم اوقو و اوقو نظاملرنی آوشمی قیشایمی طورغان ایتوب سالورغہ کیرهک. بو البته حاضرگی علملرمز ننگ قاتناشی برله یاش یگتلمز ننگ وظیفہ سی. آنلر اوستینہ سالغان چوک. بو توغریلرده مساهله بولسه، مونگ عیبی آنلر اوستینہ توشه چک. ایمدی روسچه اوقولر مجبوری بولمی دیب راحت له نوب طوروغہ یاراماز. دینی اوقو اوقولر حقندہ حکومتدن یاردم کوتوب طورساق بیک کوب وقت کوتارگه طوغری کیلور. بو باروشمز قارانغولوق غہ آلوب بارر دیب ایتمی اوتوب بولمی. مثال ایچون یوسف افندی آقچورین ننگ ۱۳۲۶ سنہده ۳۹ نجی نومیر ۲۰۲ صحیفہ «صراط مستقیم» ژورنالندہ یازغان مقاله سندن بر مقدارنغنه یازوب اوتہمز: «اگر هوا هر هانکی بر فکرله مشبوع ایسه اول فکری تجسم ایتدیرن بر شخص میدانہ چیقار، او شخصنگ فکری ذاتا موجود بر فکر اولدیغیچون درحال طرفداری بولنور. روسیه تورکری آراسندہ بر حاضرک وارایدی، اصلاحات ایسته یوردی، «ترجمان» چیقاراق ایشته او اصلاحاته ایلك نسخه سندن اعتبارا باشلانندی. ترجمانگ صاحبی اسماعیل بک عصپرنسکی در. جریده سینگ ایلك نسخه سندن اعتبارا اگر بز بویله کیده چک اولورسه روسیه ده کی ترکک استقبالی قارانغولقدرد» دیدی. و بو قارا کلغی؛ استقبالی، آبدیلانمق اوزره درحال بر خط حرکت چیزدی، خلاصه سی شو ایدی:

۱- مکتبلرک مدرسه لرنک اصلاحی. اسماعیل بک نظرندہ اصلاحک معناسی دین اسلامی محافظه ایله آوروپالیلمشق: تحصیل کوره نلریمز آوروپالیلرک بتون تفرعات حیاتده گی معرفت لرنی اوکرنه لی و قارشو طورملیدر. والانزاع حیاتده یگیله چک. بیکلمک ایسه ملتجه محو اولمق دیمکدر.

۲- دینک برله شدیرامه سی. روسیه ده گی درلو ناملرله یاد اولنوب اساساً قاردهش تورک اولان اقوام شمیدکی آریلقده دوام ایدرسه اطرافلرنی احاطه ایتمش اصلالوق دگری طالع لریله آشینہ

بالارینه «قاتانیس» اسمی بیرله و مجبوری روشده روسچه اوقو تورغہ آنددر ایدی. آندن اصل مقصوده روسچه بلدروب خدمتک، اشکه کرتو، فایده له ندرو بولمای بلکه چوقندرو ایدی. شوننگ ایچون چوقتماغان آرار ننگ یاشلری کرسه صالداندن قالوغه یول چوقو ایدی. «توتار» گه باقین «چیرکاس» اولنده زینوک فیزوک اسمی آرار و باشقلر شولای قالغان آدملردر. لکن اوشبو وقت غه قدر مونلر اوزلرینک ایسکی عادتلردن آیرلماغانلر. مونلر ننگ امثاللری کوب هم برر اشکه مبتلا بولولچیلرده سبر کیتودن قوتلو ایچون چوقنغانلر. ایمدی بو کوندن روسیه ده بارلق کشیلر بو قتندهن قوتلیدلر. یا کاکوکومتک هیچ کم گه جبرسز هم فائده بولوب اورناشوینه بارچهلرمز یاردمده بولورغہ کیرهک، امرلرینه اطاعت ایتهرگه کیرهک. بز ننگ برنجی کیرهک نرسه مز، تلگمز دینمزنی یوغالتماو، اوقو، هنر هم خدمت اورنلرینه کروب خدمت ایتو، باشقلر روسلر برله قولغہ قول توتوشوب بارورغہ ممکن بولو. روسلر بلگان علم و هنرلرنی بزلر گده بولوزم. بزنی بو کونلر گه قدر قورقتقان نرسه، میسیانیرلر طرفندن آچلعان «میسیانیرسکی براتسکی اشقولار» ده غی معامللر هم آنلر طرفندن ترتیب ایتولگان اوچینیکلر برله اوقو، غر اداسکی اوچیلشجه لردہ اوقولا طورغان ایستوریلر ایدی. ایستوریلرده مسلمانلر اوستینہ کوب تورلی بلچراقلر ارغتلغان، روسلر برله مسلمانلر آراسنه دشمنالوق، عداوت سالو، دشمنالوق طوغدره تورغان روشده ترتیب ایتولگان ایدی. اسکی خانلر وقتندہ بولغان حقسز صوغشلر ننگ قاراسن فقط مسلمانلر اوستینہ تاشلاب یازغان ایدی. ایمدی موندی بلچراق اوچینیکلردن قوتلورغہ ممکن بولور. دنیاده، باشقلر کبک راحت طورو اوچون هر تورلی علم ضرور. مثلاً تورکیده فرانسوزچه نی آنا نللی کبک اوقیلر ایش. فرانسوزچه اوقو بز ننگ ایچون بنا اسلامدن، مؤمن بهدن توکل ایکاننی بله مز. شولای بولسه بز گده روسیه ده وطنداشلرمز روسلر برله بر حقوقده بولورغہ آنلر ننگ نل و یازولرینی بلورگه و محکمه لردہ خدمت ایتکاندی یگتلمز بولورغہ کیرهک. آنلرده کوبچیلک، آنلر مسلمانچه اوقوب محکمه اشلرن مسلمانچه یورغازلر. روسیه ده بارلق ۱۵۰ میلیون نفوس بولسه بز اوطوز میلیون حسابلاناسق بیش که برگنه بولوب قالامز. البته کوب آزنی هر وقت یوتا و بوغالتا. مونی بز خظردن چغارمازغہ تیوش. یونلمازغہ تلک وقت اونکارمی بز گه هر بر اوقو اورنلرینه کشیلر طوطوررغہ کیرهک. اوللرمزده فقط دینی سانالغان مکتبلرمز هم سیرهک بولسه ده مدرسه لرمزده اوقوچیلرمز کوب بولسونلر. بونلرغہ فقط اجتهادقنه کیرهک. بز بولار حقندہ اعتبارسزلق ایتہمز. اویلاب قاراساق قرق یل آرتده اوج بوزله ب شاگرد جینالوب اوقوغان مدرسه لرمزده حاضر درس

سياختن بر پارچه

تورکستان چيني دن، مانچور تيبت يولى بلهن هندستانغه سياحت ايتهم ديب طورغانده غنه، اويلامان ييردن وطنمز بولغان روسيه ده انقلاب طوغدى. مين ده شول شادلقنى اجمه سيدرا آلميجه، وقتلى غنه بولسه ده سياحتنى توقتاوب طوروب وطنغه (روسيه طوفرا غينه) قايتدم.

كاشغر بلهن اوش آراسنده غى سياحتنى حاضر كه يازميم. بيوك، قارلى طاغله، كوش كيك طنق صولر، آرجه آغاچلرى بلهن ييزه لگان تيره ن چوقرلر وشول كوزه ل منظره لى برلر دن ماللرن باغوب يورگان قهرمان قارا قرغزلر حقنده يازونى ايركشره ك وقتقه قالدروب سياحتمنك بر پارچه سى بولغان تاشكند خاطره لرمنى كنه يازام:

اوش، انديجان هم خوقند شهرلر نده بره ر كون طوروب، توركستانك مركزى بولغان تاشكندنى كورر كه آشقدم. ۲۰ نچى آپربله مرر كه واصل بولو شرفينه نائل بولدم. واقزال ياتده غى بر چايخانه كه نوشوب نرسه قارامنى قويدمه تيز كنه عمومى توركستان قورلتايى بولغان سابق كنييرال كوييرناطور خانه سينه كيتدم. بوشانك ماطورلغن، جنت ييغاجلرى كيك كوزه ل گللر بلهن زينه تله لگان زور زاللرن، يياله بلهن اورتلگان قشلق باغچه لرن، شول ماطور زالده، ماطور گللر آراسنده يوشاق يير كه چقغان مه شكه شيكلى طولوب او طرغان آياق چالمالرن، كوروب شول چالمالر آراسندن بلبل صايرايوى كيك ماطور ايتوب سويله لگان «دين» «وشريعت» كلمه طيه لرن ايشتوب حيرتده قالدوم. اجمدنگنه:

«منه نيچك خدا نك رحمتى، نه لى يا كرافنه آچق توشلى مارچه لر بلهن زور قورصاقلى توره لر او طرغان اوى! ديه ايدم. مين بوير كه كيلگانه ساعت كوندزكى ۱۱ ايدى. ساعت ۱۲ نى سوقچاق خلق تارالا باشلادى. اوسته ل ياتده او طرغان يالاز باشلى كشيلىرنگ روسچه سويله شوب طرورلى بر آز كوگلسز طويولسه ده، صوگندن آلر نك مى ياشلر مز ايكانلىكى بلنگاچ توشه باشلاغان كوكل يا كادن كونه رلدى. بو مجلسده مينم اولكى تاشلرم ده بار ايدى. اشلىرى بتكاج باروب كورشدم. لکن، سفر مينى تاو آراسنده به شه گان قارا قرغزلردن ده نغراق قارايىقان، كيوملرمده قرغزنقى كېگوك كرلى وساده ايدى. شونلقدن بولسه كيره ك مى دوستلرمز، ميندن حال احوال صوراشورغه: «اپسهن آمان يوروب كېلدگمى؟» ديب

آشینه يوق اولورلر. آيرباق بئيرلمليدر. بونك ايچون هر شيدن اول ديل برله شديرلمليدر. يالگر روسيه ده كى دگل بتون دنياده كى توركلك عرب وعجمه چدن چالما لزومسز سوزلر ندىن واز كچمه لى، يالگر بر لسان اديبلرى اولملى. اوديل ايله هپسى آكلشه ييلملى. ۳ - قادينلر مزده اونوتلمه لى. آنلر ك تعليم وتريه سته ار ككلر ك تعليم وتريه سى قدر دقت ايتمه ليم. اكر قادينلرنگ سويه ادراكى ار ككلر ندىن آشاغى قاليرسه ينه جمعيت دوام ايدمه مز.

۲ - فكر مايتك لك قوى استناد كاهى ديندر. بنا عليه اداره روحانيه لر مز اصلاح اولونمليدر.

۵ - روسچه يى مطلقا مكمل اوكر نمه ليز. بو، اوروپا معلوماتدن استفاده ايچون مهم بر واسطه مزدر. روسچه ايله روسيه نك حيات سياسيه واقتصاديه سنه قاريشه بيلورمز. كوريلور كه غصير ينسكى اسماعيل بلك پروگرامى هر شيدن اول بداغوغيدر. يعنى تريره به عائددر. ذاتا هر شيك باشى ده بودر. ايشته يكر مى بيش سنه دوام ايدن بر جريان فكرينك پروگرامنى بيش نقطه ايله خلاصه ايتدم. لکن هر بر جمعيتنده دائما ايكي قوه فعاله اجراى تاثير ايدر. بر طرفدن جمعيتك بر قسم عنصرى ترقى و تكمل آرزو ايدر. ديكر بر عنصرده وار ايسكى حالى ادامه ايله حال حاضرى محافظه قيلمق ايستر. كاتتاده ييله بو حاك جاريدر. ذاتا جمعيتلرده ظهور ايدن محافظه كار و ترقى پرور فرقلر بو ايكي قوتك تجليسنندن عبارتدر. بو مقاله نى اعتبار ايله اوقورغه تيشلى. اسماعيل بك تجربه لى، دنبل، عالى فكرلى بر آدم ايدى. اسماعيل بكننگ استودينت وقتنده آغزندن چقان سوزلر نى يازوب، باصقان آدم لر نى صاناب طور ديلر. اسماعيل بك هر بر مسلمانلرى ايچون نمونه بولورغه يارارلقدر. محمد كمال مظروف. «ماليز».

شعر:

قاره كوچكه

قاره قوش كيت كوب اوچدك بزنگ اوستدن
كيلوب اوچسون ماطور قوش باشقه توسدن.
نيچه يلدن يبرى ايندى اوچاسك
اوچوب خلق اوستينه ظلمك ساچاسك.
كورنمه بو طرفدن كيت برافنه
اوچوب هر كون قاره كوچكنى اطمه.
اوچه آلمازسك كيتار غيرت سينك قانات اوچكدن
خدانك رحمتى اوستون سينك قاره كوچكدن.
حسن شاه مردان «آتپاسار».

«ورثة الانبياء» توکلر، بلکه ورثه الايرانيه يا خود بنی اسرائیل وارثلریدرلر. زیرا بوردگی وراثتدن مراد اصحاب فرائض بولمیچه علمی ومعنوی وراثتدر، تورکستان مکتب ومدرسه نرنده تحصیل ایتلگان علم ومطالعه قیلنغان کتابلرنگ کوبره گی فارسی نلنده بولوب، مصنفلری ده کوبسنچه ایرانیدر. دینلری بیله ایران خراقتی بلهن چوبالوب بتکان.

آپریل آخرلرینه تابا تورکستانغه «قازان هیئت» کیلوب اشکه باشلاغان ایدی. بیک تاراچلی علما جاعه سی بو هیئتده صیدرا المادی. «بزگه تاتار کیره ک نوگل، دین وشریعت کیره ک» دیه هیئت اعضا نرن «شورای اسلامی» دن چغاروب تاشلادیلر. نهایت، ملی محررلر مزدن ع. بطال افندی ۲ نومر «شورای اسلام» غزیه سی چغاروب تاشکندن کیتهرگه مجبور بولدی. اسماعیل عابدی ده کیتدی. قالغانلری ده بیک قسلوبقنه اشیلر. زکی ولیدی، برهان حبیب وعزالدین افندیلر مرکز شورای اسلام اسمندن «کیگاش» اسملی یاگی غزیه چغاروغه اویلاب طورالر. اچده گی در و گوهرلرنی غزیه لر واسطه سیله چه جمه گانده، جمعیلر ده میتینغلر ده غنه ممکن توگل شول.

ایندی تاتارلر تیره سینه کیسه ک؛ بولرنگ حالی ده ماقانورلق توگل. آرالرنده ملی تریه کورگان، عالی معاومات صاحبی بولغانلری برده یوق، تورهلری خلقغه آرالاشمی. فقط ابوبکر افندی دیویف جنابلریغنه ملی مجلسلر ده، ملی حرکتلر قیلوب یوری. بوندن باشقه دخی بر نیچه خانم و طوتاشلرنگ ده ملی حیولشلرغه کیلوب طورغانلقلری کورنه. لکن عموما قاراغانده تاشکند تاتارلری بیک تاراو یاشیلر. اتفاق اسمنده بر جمعیتلری بولسه ده، بو جمعیت هم ایکی آیدن بیرلی اداره اعضا لری صایلاو بلهن مشغول. آندن باشقه، طوتوب کورسه تورلک اشی میدانغه کیلگانی یوق ثلی.

تورکستان تاتار جمعیتلرینگ مرکز بیوراسی «الوغ تورکستان» اسمنده بر غزیه چغارا باشلاغان و بو غزیه اوچون بر مطبعه ده آغان ایدی (لطیف یاشف آلدی دیگان سوز خطا) مرکز بیورانگ حاضرگه چه کوزگه کورنگان اشی ده شولغنه ثلی. بو غزیه هم باشنده غی کیشیلرنگ اداره سزقلری سیلی آقساقلا بقیه یوری. همه اشی کبیربکر اختیارینه تابشرلغان بولغانلقدن هیئت تحریریه سی گنه دوام ایتوب طورا. کبیربکر افندی «الوغ تورکستان» غه محررلر جلب ایته آلمی. مرکز بیورانگ آقچه سی آز، دی.

عموما قاراغانده تاشکند مسلمانلرینگ اشلری شادلانورلق توگل. آکسزلق، تارقاولق، اوز آرا دشمانلق کبی وافقلردن بوغاری چغا آلمی طورالر.

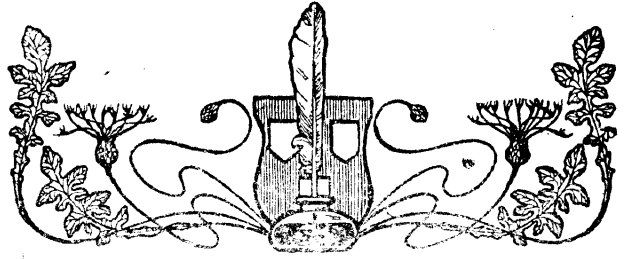
نوشیروان یاشف.

سوز قانارغده تنزل ایتمه دیلر. قوللرن تارتوب آغان شیکلی اچقندر دیلر ده کابیشیلرینه آشارغه کروب کیتدیلر. مین ده آنلردن کونله شکان کبک بو بنادن چقدمده توغری آشخانه گه یوردم.

بالغزم اوتکان اشلر حقنده شوندی مطالعه گه کرشدم: مین اوزمنی، ۷-۸ مگ چاقرم قوملی چوللر ده آطلی - چه یه ولی سیاحت ایتوب کیلگان کچکنه ره ک بر سیاحمن دیب تانیم. وتگی افندیلرنگ شول سیاحتزگه نیندی کوز بلهن قاراولرن اولچیم. آلرنگ قاراشلری نی قدر توبهن بولسه ده اول سیاحتک روحی توشمه سکا تیوش، دیم. بیک، ملتزنگ ضیالی قسمندن صالغان اعضا لرینگ اوز ملی سیاحلرن بردن اوک تقدیر ایته بلماگانلک لرینه اچم صزی. شونک بلهن اوزمننگ مدنیچه بیک توبهن طورغالغمزنی مشاهده ایتم. مدنی ملتزنگ سیاحلرینه قاراشلرن، هر بر سیاحنی اوز درجه سینه مناسب تقدیر وتکریم ایتولرن ایسه ک توشرم. صوکره اوز ملتزنگ شریعت بلهن طریقندن اوتوب، ثلی سیاحت باینه باروب ییته آلمانلقلرن خاطرلیم. شولای ده مین سیاحتمدن واز کیچه رگه برده اویلامیم.

یولرده بوروب، ملی غزیه لرمنی تعقیب ایتوشرفندن محروم اولاراق، انقلاب تاریخندن چیتده بولسام ده قولغه قلم آلمی چداب طورا آلامدم. حیات آغمن بلور بلمه س کویمچه یاگا چقغان «توران» غزیه سینه مقاله لر یازا باشلام. لکن «توران» نگ باش محرری معرفتسز برکشی بولغانلقدن مقاله لرمنی اوزاق دوام ایتدرومکن بولمادی. آندن صوگ، شول کونلر ده گنه «شورای اسلامی» ده بر نیچه مرتبه بولدم. لکن بو «شورا» لر مینم کاشغر یول بویلرنده اویلاغانمچه کوزهل توگل؛ حریت شرفینه آچلغان بر مؤسسه ده تعصب واستبداد حکم سوره. گویا بو «حریت» دینی تعصبلرنی میدانغه قویو اوچون گنه اثبات وجود ایتکان توسلی طویلا ایدی. «براقده غی قویاش یلی بولا» دیگان کبک، کاشغر کبی قارانتی بر بوچماقده حریتنگ اوزن کورمیچه ناوشنغنه ایشتوب طورو کوللر ده بولا طورغان ایدی.

«علما» لر اوزلرن خلقغه «ورثة الانبياء» دیب تقدیم ایتلر. طبیعی قارا خلق آنلرنی شولای ایتوب تانی ده. لکن، حقیقت حالده تورکستان علماسی انبیاء (علیهم السلام) نگ میراثندن بتونی محروم. چونکه، انبیاء وبالخاصه حضر تمز (محمد صل الله علیه وسلم) دن میراث بولوب قالغان قرآن وحدیث علماری اورنن خرافت تعصب اشغال ایتکان. تورکستان علماسی پیغمبر میراثن آلاسی اورنده ایران خرافتن ویهود اساطیر نغنه ثله کتروب قالغان. بس آنلر چن چندن

خاتونلر

حاضرنده خانلرمز نیندی اشله رگه کیره ک؟

مملکتده یا آگا اداره، حر حکومت، تیگرلک بیرله شدی. ایندی هر تورلی فکری، عقلی و عملی ایر کوندلرگه تمام یول آچولدی. مشروع و معقول و تشبثی ایچون مانع و کیرته قالمادی. ایندی اش اشلهو، ترقی هم اشنی آلفه بیبهرو طوغروسنده غی تشبثلرگه طوتو خلقلرنگ اوزلرینه عائد بر مسئله بولوب قالدی. بز حاضرنده، بیک کینت و تیز اولارهق، ایگی-چیگی بولماغان اش قارشیشنده قالدق. طوقون شهب، طوفان قوتلی، لکن بزده شول طوقنلی طوفانلردن باطرمیچه قوتلدروب قالدرا تورغان کیمه لر، کارابلر بارمی؟ ئله باشقه لر طرفندن بولغان طوقونلر، طوفانلر بزنی یوموجقه اورتمده آغزوب آلوب کیته چکرمی؟ بز حاضر بیک مهم وظیفه لر آلدنده تورامز، بو وظیفه لر نیچک اوتله چله؟ مساهله ایتوله سمیکان؟ امید زور بولسه ده شول طوغروسده کو کنگ بر چیتی نیچوندر تردد ایته. خلقمز، ایری، خاتونینه قارامی، بتون کوچلرنی برگه جیناب، قول قولغه طوتوب اشله شسه لر، البته حاضرگی مهم وظیفه لر بیک یاخشی اوتلوب کیته لر ایدی.

مونده ایته چک بر مسئله بار: بزده باشقه طوغرورده بر آزغه بولسه ده احتمالکه حاضرلک بارد. لکن بیک نق ایسکه آورغه تیوشلی نقطه بارکه: اول ایسه خانم وطوتاشلرمنگ اوزلرینه حاضرگی مینوتده توشکان وظیفه لر بلوب، شوکا قاراب خط حرکت تهین ایتولریدر. حاضر روسیه ده همه نرسه صایلاو اول صایلاولرده طاوش کو بیجیلگی برله گنه موفقیتلی بولورغه ممکن بولاجقدر. همه نرسه لر یالغز شول صایلاو برله گنه بولوب، طورمشده-کون کور شده تطبیق ایتوله تورغان مسئله لنگ بتونسی ده طاوش کو بلك برله گنه حل ایتوله چکدر. همه اورنده عدالت که ائ یاقن بولغان یاشرن طاوش اصولاری برله صایلاولر بولاجقدر که موندی وقتلرده آلدانوب، قاین توینه تره لوب قالماس ایچون مطلق اویالوق وشول نسبتده کوچلرنگ بر یرگه جینالوی حاجت بولاجقدر.

بز دنیاده، یاشارگه تلیمز، بزنگ بوتله کمز البته بیک مشروع

بر تله کدر. مونده سوزده بولورغه ممکن توکل. لکن شونسی بار: حاضر ایندی اولگی ساده وقتلر اوتدی. نیچک یتدی شولایغه قیملداولر برله دنیاده آدم ره تلی یاشارگه موندن آری قطعاً ممکن بولاجاق توکل. بز روس، یهودی و ارمن شیکلی مدنی ملتر اورتاسنده قسلوب یاشارگه تقدیراً کوبدن مجبور ایتولدک. بولار آراسنده اوزکنی آلداتمیچه یاخشی آلوب بارو ایچون صوگ درجه ده اویالوق، اویوشما حالینه کیلگانلک ضرور ایکانون هر کم بولورگه تیوشلی. موندن آری خلق و کیلبری و دیپوتانلر صایلاودن باشلاب ائ توبان بر اش ایچون بولغان دلغانلرغه قدر همه صفتنگ قاتوشندن حاصل بولغان خلق طرفندن صایلاناققدر.

ملتنگ، خلقمزنگ جان طامرینه تیه تورغان مسئله لرنگ همه سی ده یالغز طاوشی کوب بولوب، بولماوینه قاراب حل ایتوله چک. اگر ایندی شوندی وقتلرده بختسزلگمزگه قارشى طاوشلر آز بولدی، ملتنگ طامرینه بالتا چابولباشلادی، دیکدر. شونگ ایچون عصرلر بونچه طوناشدن کیله تورغان-قاتالوی یوقیلرزدن اویانورغه بیک وقت یتدی. حاضر روسیه ده، ایرلک، خاتونلق شیکلی جنسی ایرمالرده قالمیه چقدر. خاتونلر، قزلر، همه سی ده، مدنی حقوقی غراژدانکه گنه بیلانوب مملکتنگ همه صایلاولرینه قاتاشوب، وطننگ یازمشن قای یاقعه بولسه ده بوروب بیهرر ایچون ایرلر چاقوق و بلدکه آرتقراق رول اوینایاچقلردر. ایندی شول وقتده بزنگ خانم وطوتاشلرمنز قایده قالاچاقلر؟

اشته بزنگ دقتکه آورغه تیوشلی نقطه مزده اوشبودر. حرمتلو خانم وطوتاشلر! بو آندن اعتبارا ملتنگ اور یا گادن تریلوب کیتوبده، یا گادنده بدتر اولومگه محکوم ایتلوبده سزگه باغلو.

خانم وطوتاشلر! سز حاضرنده روس خاتونلری نی اشله سه لر، نرسه لرگه قاتاشسالر، سزنگ شول نرسه لرنگ همه سینه قاتاشوگر وجدانی و ملی بورچلرگدر. خانم وطوتاشلر، بلوگر! حاضر خاتونلرنی ده صایلاو غه قاتشدزورغه تورالار. اگر بو صایلاولرغه قاتاشماسا گر، یا که قاتاشوبده تیوشلی رولنی اوینی آلمی قالسه گر، خاطرگدرن چغارما گرگه: ملتنی بیک نق اویلاورغه کیلمه گان درجه لرگه اوتدراسز. بو اشله البته بولماس، بولماسونده. خدایدن شونی تلیمز. شونده ده وقت بیک مهم. اشله کارته ده. بزنگ خاتونلرمنزنگ بو صایلاولرغه قاتاشوب، تیوشلی رولنی اوینولری دینی و ملی بورچلریدر. خاتونلرمنزنگ قالولری برله میدانده یارطی طاوشمز یوغالوب قالاچقدر، بو ایسه موندن آری ملتنگ همه تلاکیده آباق آستنده طابالوب قالاچاق دیگان سوز برله بر بولاجقدر.

روسیده موندن آری خانولر، مدنی واجتماعی حر بولاچاقلر. اقتدارلری، استعدادلری بار ایکن، آلاردن هیچ بر نرسه نك ایشگی یایق بولاچاق توکل. آلا هر توری توره، و هر توری دولت خادمه سی بولا آلاچقار. یاگا حکومتک چغاراچاق فرمانی بونچه مینسترلکدن باشقه همه دولت خدمتینه کره آلاچقار. آلا اوره تیکده بولاچاق، پرستفده حتی که گو بر ناتورده بولا آلاچقار. ایندی شولایوق کیمنازیه وریالنی شیکلی اورتا مکتبلرده، معلمه لک ایتدکری شیکلی اونؤپرستیتلرده پرافیسورده بولا آلاچاقلر. شونگ شیکلی آلا رنگ هر توری پوچته نچالنیگی، دو قور، آدواقات بولورینه قانون جهتدن مانع موندن آری بولاچاق توکل.

اگرده ملتزم نك «ملت» بولوب یا شاون تله ساک، کیله چکده باشقار برله یارشورلق حالگه کیلومومنی آزعنه بولسه ده کیره ک دیب تابساق مطلق. خانولر مزنك - حاضرگی فرصتدن فایده لانورلق بر حالگه آیق باصا باشلاولرینه یاردم ایتهرگه تیوشلیمز. موناوردن ایسه خانولر مزده، بالعموم ملتزمده بیک کوب فایده لر کوره چکدر که، اویلا رغه کیلمه کان بختلر شول وقتده امر واقع بولوب قالاچقاردر. مونده شبهه ایتارگه یارامی. تیزدن آلد مزده اوچریدیتلنی صابرا نیاغه صایلاولر بولورغه تورا. توراعنه توکل بو مطلق بولاچاق. منه شول وقتلرده آلدانوب، کاکری قاینه تره لوب قالمومز ایچون خانولر مزنك شول اشلرگه قاتناشولری، ییل باغلاب اشکه طوتولری لازمگنه توکل - ضروریدر.

شوشی نیچکه زمانلرده خانولر مزن قاتناشسه غنه بزنگ بختمزگه یول آچلاچق. اگر شولای بولماسه سوکندن اوکوندن کوب فایده لر حاصل بولاچق توکل. شولای خانولر مزن حاضرگی مامینتده اوز وظیفه لر ن بلوب، شوگارغه متناسب رول اویناسه، بزنگ ملت بختکه تابا اوچوب کیتهرگه تمام قناتلانوب بیتکان بولاچاقدر که: موناوردن هم ملتزم شونك ایله برابر خانم و طوتاشلریمزده فائده لانوب، سعادت و یاقتی کونلر، ایدیالده غنه یانغان امید یولدزلی آلد مزده امر واقع بولوب قالاچقدر. والا برکنه نرسه بار: اول خانولر مزنك همه اشلرگه قاتناشولری وایرلر مزنك آلا رنگ شول حرکتلرینه یاردم بیروب آلا رغه یول کورسه تولری، هیچ بولماسه آلا رنگ یوللرینه آرقلی کیلمه ولری در.

بتون اش، کیله چکده یاقتی و نورلی کونلر؛ شول یوقاریده ایتکانلرگه تره لوب تورا!!!

بزنگ خلغمز زیره ک، اوتکون بر خلق. مونی البته آکلی و آلاچاق. فقط شونك ایله برابر بزنگ خلق دین، دیاتلی، ناموس و اخلاقی بر خلق. اول هر بر نرسه ده شریعت بونچه

یوررگه یاراتا. همه نرسه نی گرچه اول دنیاوی ایبرده بولسون، دین و شریعت بیزمه نینه صالوب اولچونه نی سویه. موآرغه بر دیه چه چگمز یوق. بو خلغمز ننگ شایان افتخار بر خصلتی. فقط شونك ایله برابر، بعض میسزلر، مسئله نی آکلامغان نادانلر طرفندن تلقین ایتولگان قیسی بر آغولی فکرلر سیبلی، شریعت صیغانی، صیغافنه توکل، شریعت که بتونلای شونی ماقتاب تورغان بر نرسه نی یا گلشلق ایله دین و شریعتکه خلاف دیب آکلاوی ممکن. شونك ایچون خلغمز شوندی باکش اویلا رغه، مطلوب بولماغان فکرلرگه کیتوب قالماسونلر ایچون بو اورنده بر آز ایضاح ایتوب کیتهرگه احتیاج بار:

بز اسلامیتکه قایتوب قاراساق کوره مز که: اجتماعی بولغان بو «دین» خانوتنی هر توری حقوق برله فایده لاندره. ایر برله خانوتنی تیگر صانی. اسلامیت هر توری حقوق و وظیفه لر نی، تکلیف و امرلر نی بیلگولاب قویغان. شونده بتون حقوقلرده. وظیفه لرده خانون برله ایر ایکسی بر تیگر حسابلانغان. بر ایر نرسه اشلی آلسه خانوتنده شونی اشلی آلا. بر بالغ ننگ بر بالغه دن آیرماسی یوق. شاهد بولو شیکلی خانوتنگ بعض خصوصی حاللردن اعتبارغه آلوب، وضع ایتولگان جزئی حکملر استثنا ایتولسه، بو کونگه قدر اجتماعی معامله لرده خانون برله ایر ننگ بر تیگر بولون اعلان ایتکان، اسلامیتدن باشقه هیچ بر دین، نظام و قانون بولغانی یوقدر. خانون شرع نظرنده سودا، آتش بیرش ایتهرگه تمام ایر کلی. محکمه لرده اوز حقوقن حمایه ایتارگه تمام اختیاری، هر توری اش، عمل، هنر خانون ایچون مباح و مندوب، خانون، ایرینه، آنا و آناسینه و باشقه هیچ کمگه قارامیچه شرکت هم عقد ایته آلا. هیچ بر نص (یعنی شرعی دلیل) خانولر نی طبیعی، ملکی، مدنی، سیاسی حقوقلردن محروم ایتمی. بتون دنیانی شاولتقان انگلیز صوفراژیتسکه لریننگ هیچ بر طلبلری یوقدر که: اسلام شریعتی موندن مگ اوچ یوز یلر ئلگوک بتونسون قبول ایتکان بولماسون.

خانولر ننگ تدریجی روشده ترقی ایتولرینه، تکامل تابولرینه اک مساعد بولغان قانون هیچ شبهه سز اسلام فقهی در. صوگ وقتلرده ظلم اوزرنده میدان آغان، حجاب، خانولر نی (؟) یا صاو شیکلی حرکتلر هیچ شبهه یوقکه، جن اسلام شریعتی، اسلام روحی برله اصلا برله شه آلا تورغان نرسه توکل. شریعتده کلی بر قاعده بار: «نعمت کلفتک، کلفت نعمتکه کوره در». شوگا بناء مادامکه اسلامیت هر توری مدنی معامله لرده بولنورغه مساعد ایته؛ اول حالده آنک اول اش و معامله لرده بولنورغه تمام ایرک قویوی دیمکدر. قایغوغه قارشی، اسلام دنیا سنده غی خانولر ننگ بو کونگی

بولسه گز؛ حاضرگی وقتلرده قاتلاولی بوقیلر کزدن اوبانوب اوز
وظیفه لر کزنی اوتی باشلاوگز، مملکتتمزده بولاچاق همه اش
و صایلاولرغه قاتناشوگز وجدانی و ناموسی بر بورچکزدن.

حی علی انفلاح! ...

عبدالحمید المسلمی. «اورنبورغ».

شورا: بو مقاله حقنده بز بی طرفمز.....

شعر:

مای آینده غی طبیعت

کون صاناب کولوب قاری بزگه قویاش ای نورلانا
تیک آلهی برجمال، قویغان طبیعت دنیاغا
جیر مزارستان ایدی طابدی حاضر یاگی حیات
قر بولون چه چکه ئوله نلر جلمایالر بارده شاد
نیندی روحلی صاف هوا موکسو جیل ئیسه طنغنا
قوزغالا چه چکه ئوله نلر نورجه یوب نه کرنگنه
مدحن اوقوب قارشولیلر صاندوغاچلر جهی آیین
جهی آیی ننگ پادشاهسی ایگ مقدس مای آیین
مین ده ماقیم، مای آیین مین بیت طبیعت مفتونی
مین توگل کور ماقیلر بیت بارچه قوش قورت کون تونی
کیچکه قارشی قبه دن جیلر آغا آقرغنه
بیتی صیپای ابر که لهب یومشاقغنه صالحغنه
چیرته کوگلم نچکه قلن، صاندوغاچنک موگلاری
کوگلمه الهام بیره یارصو، وموکسو تونله ری
چرلاوق طورغای اوچوب کوکدن قاری جیرنک یوزن
حسینه مفتون اولوبمی؟ صایری طنمی کون اوزون
چه دی طاوغا صوقلانوب چهی کورکینه باشقردقزی
طاشلادی بيشمه ترون، کیدیلر آتلاس قرمزی
مای آینده روحلانام اویلاب طبیعت رسمنی
باش اییم الله غه دیم! نه الله جمالک عکسمی؟
امام احمدشاه السلطانی. «نوروز» ده

مهمل حالری اسلامیت شولای قوشقانندن توگل. بلکه شریعت
برله اصلا صیوشا آماغان عادتار، یولار سیبلی شولای بولمشدر.
خاتون- قز طوغروسنده دین و اسلامیت نقطه نظرندن سوز سوبلاگان
و قتمده قوتلی بر مسلمان بولماقلم سیبلی تمام جرئت اوزرنده
ایته منکه: اسلامیت خاتوننی کیرهک اجتماعی و کیرهک اقتصادی
و سیاسی جهتن بولسون همه سنده ابربرله خاتوننی بر تیگز
کورمشدر.

اسلام شریعتی بوینچه، خاتونلرک مصلحت ایچون بولغان
جیولشرغه بارولرندن هیچ بر مانع یوق. بلکه اسلام شریعتی
اوزی شوگا تشویق ایته.

حضرت عمر بر وقتی خطبه سوبله گان وقتده، خاتونلر
ضرینه چاقغنه بر نرسه اچقندروب ییهرگان ایدی، بر خاتون
توروب شوندوق شول مهابت و بیوک خلیفه نگ یا کاشوب بارغانلن
تیبه ایتوب، خاتونلر حقوقن بتون خلق و صحابالر آلدنده هیچ
کمدن قورقمیچه حمایه ایدی. حضرت عمر مونگ ایچون
آچولانو بر یاقده تورسون، بلکه شوشی خاتون توروب توزه تکانگه
قدر مینم یا گلشمینی توزه قیچه توزاسز شوندا، دیب خاتون سوزن
حقلاب اوز سوزن قایتاروب آدی. بو ایسه بتون خلق و صحابه لر
آراسنده بولغان بر واقعه.

آندن صوگ رسول الله حضرتلری خاتونلرنی هر وقت عموم
کیکش و مصلحت اورنلرینه، عیدلرگه چفولرن، بارولرن تشویق
ایتوب سویلدر ایدی. بولار همه سی ده، شریعت و حدیث
کتابلرنده تفصیلی سوبله نگلنر. مونده آلارنگ بارسنده یازوب
توررغه امکان یوق. مین تیک بولارنی ایسه توشرو بکنه اوتهم.

ایندی شولای بولاتورغان بولسه: کیلاچکده بتون دینی و ملی
اشلرمز که یول تعیین ایته چک، صایلاولرغه، اوچریدیتلنی صابرانیه
صایلاولرینه قانشولرینه خاتونلرمز ایچون شرع طرفندن مانع باردر
دیب اویلاب قازارغده یارامی. بزنگ کیله چکده دین و ملیتمزنی
صاقلاراق یولغه کورمز یالغز شوشی مامیتلرده، اوزمزمگه مناسب
حرکتلرده بولنومز آرقاسنده غنه بولاچاقدر.

ای مسلمانار! آزاقنی سوزم اولاره ق شونی سزگه خطاب
ایتوب ایته منکه: اگر سز، اوز فایده گزنی توشونه، دین و ملتزمنگ
یاقتی بر یولغه کروب کیتوون تلی تورغان بولسه گز، هیچ بر توری
سبب برله خاتونلرمزنی میدانغه چفودن، آلارنگ عموم صایلاو
و قتلرنده قاتناشولرینه مانع بولما گز! بوسزنگ دینی، ملی، مقدس
بورچکزدن.

ای حرمتلو خانم لر! ملتزمنگ ترلوب، یاگا حیاغه آباق
باصوون تلی و اوز فایده گزنگده شونده ایکانون توشونه تورغان

بو اذان اوزی ننگ محل معین و مسنوننده اداء ایتواگان حالنده لمصاححه عثمان رضی الله عنه حضرت تری ننگ « زوراء » ده اوقوتقان اذانیته مانع شرعی بولماغان کبی آندن صوگ امرنگ (شول اوچونچی اذان ننگ) شونگ اوزرینه أستقرارینه ده علیکم بستنی سنت خلفاء الراشدين موجبنجه مانع شرعی هیچ یوق. « نورالیقین » صاحبی ننگ خرافات و اغلو طاتربغه قاراب تحقیق و تدقیق ایمازدن هشام بن عبدالملک له بدعتینی سنت دیه تلقی و تشهیر من غیر نیکیر قیلندی، دیما کلک جزا فدن باشقه بر نرسه بولماز. اوزی ننگ سوزینه قاراغانده بیله هشام بن عبدالملک سنتی احیاء ایتکان بولوب من احیی سنتی فله اجر حدیث شریفلرینه ماصدق غنه بولادر.

بر مجمع علیه بولغان سنتی بدعت دیما کلک اساءه الادب بولادر. قولاً متفق علیه بولغان سنتی منبر قارشوسنده جمعه خطبه سی آلدنده اذان معناسز دیوب ترک و الغاء، معطل ایتو و مبتدعک بولادر. قولاً هم فعلاً.

تخمیناً اوتوز بیش یا قرق سنه مقدم قریه مزده مرحوم استاذمیز محمد رحیم حضرت (رحمه الله رحمة واسعة) که جمعه دن صوگ مجلسده، موقتار ننگ بروسی: « حضرت! جمعه نی اذانسز او قودق بیش اون دقیقه وقت بتوشماگان » ایدی دیگاج اذانچی بابای آشوغور اراق اذان او قوغان بولورغه کیرهک (مرحوم حضرت « قیسی اذان » دیب صورادی. « مناره اذانی » دیوب جواب بیردیلر. حضرت ده: « ضرر یوق، جمعه ده عبرت اذان ثانیکه بولادر، معتبر اذان ثانی در » دیوب جواب بیردیلر. مونه اول وقت التفاتسز قالدرو لغان. اما بورونقی قارت حضرتلرنگ سوزلری قولاقده نق چاپلانوب قالغان. حاضر ایندی قرق یلدن صوگنه « اذان ثانی معتبر » نی دیگان سوز ایکانلکنی « شورا » ده کورگاندن صوگ آکلادق.

تیجده « جمعه ده بر اذان او قولو، اذان ایسه جمع الناس الی الصلوة و اختلاف زمان و احوال سیبلی محل اذان مختلف بولغان قویغان و عن هذا قالدردق والسلام » دیگانسز. یوق حضرت او یون توگل. اذان ایسه هوالا اعلام بدخول وقت الصلوة بالاعلان مع مقارنة الدعوة من طرف الله تبارک و تعالی لاقامة الصلوة فیه فوراً در. اذان ننگ بویله معناسی بار ایکان، اذان منبر قارشنده معناسز دیگان سوزلر نی سویله و امام بخاریغه اسناد قیلو یوک بر دعوی بولوب جدی روشده اثباتی ایستیدر. اذان جمع الناس الی الصلوة بولوب قالا قول صوغودن عبارة ایماز. بونلار اوضاع الهیه. شریعت مطهره دن، مونلر برله اوینارغه قوشمایلر. جنابلر کورنگ عنوانی امام خطیب مدرس بولغان ایچونکنه

جمعه ده منبر اذانی حقنده

حرمتملو الحاج الحسن القزباجاری الامام الخطیب المدرس باومسکی حضرتلر نندن استیضاح: « جمعه ده منبر آلدنده اذان یوقدر » دیگان دعوا کور (شورا ۱۰ عدد ۲۲۴ صحیفه) غه دلیل قیلوب: « هر نماز اوچون بر اذان مشروعدر، جمعه اوچونده شولای. عصر نبی ده و کذا ابوبکر، عمر خلیفه لر عصرنده جمعه ده بر اذان ایتلوب اذان ننگ اورنی ده مسجد ایچنده منبر آلدنده ایدی، چونکه اول وقت اصحاب کرام آزاووب بار قدریسی مسجد حوالیسنده اولدیقلرندن اذان ایتلو برله منبر ایلنه سینه جیبولوب خطیب خطبه او قور ایدی. عثمان خلیفه بولدقی زمانده اهالی کوبابوب خارج مسجده مسجده دن یراق اورونارده بولوندقلرندن منبر آلدنده ایتلگان اذاننگ معناسی اولمادقندن عثمان رضی الله عنه اذان نی خارج مسجد (زوراء) ده ایتدر ایدی. واستقر الامر علی ذلك » دیسز و بو سوزلر نی ده بخاری (ج اص ۱۰۷) غه اسناد ایتسز.

ایندی (زمانه ده موداغه اتباعامی امتثالامی اقتدأمی) حدیث شریفنگ اوز تیلنی طاشلاب تورلی تل برله روایت ایتسز. « شوری » او قوچیلری عرب لسانی ام اللسان فی الاسلام که مهارت لری بولماسه ده خبرسز لده ایماز، ماهلری ده یوق ایماز. هر کم که بخاری شریفنی در دست ایتو هم ممکن ایماز. بنا برین ذاتک کبی. ملا خطیب و مدرسنگ بو روایتکرنی صحیح البخاری ننگ حدیثی دیوب تلقی ایتلو و مقام حجتده نص شرعی اورنده یوتلو احتمالی بولغا نلقدن بخاری شریفدن روایت ایتدی کور حدیث شریف ایچنده گی: « منبر آلدنده ایتلگان اذان ننگ معناسی اولمادقندن عثمان رضی الله عنه اذان نی خارج مسجد (زوراء) ده ایتدر ایدی. واستقر الامر علی ذلك » دیگان جمله لر کورنی خصوصاً « منبر آلدنده ایتلگان اذان ننگ معناسی اولمادقندن » دیگان سوز و جمله لر نی بخاری شریفنگ عین عبارتینی یازوب بنصه عربی روایت ایتما کورنی اوتنه مز. احتمالکه: بخاری شریف نسخه لری متعدد بولوب سزنگ نسخه کرده بولغان حدیثنگ باشقه سنده بولمی قالوی ده ممکن. نسخه کور قای سنده و قایده مطبوع همه سینی رحیم ایتوب یازسه اید کور.

« نورالیقین » صاحبی ننگ قویروقسز یالسز سوزلرینه تایانوب تو انرا ثابت و مجمع علیه بولغان (منبر قارشنده جمعه اذانی او قولوی کبی ننگ) سنلردن بر سنتی ترک ایتدی دیوب حضرت عثمان رضی الله عنه حضرتلرینه اسناد قیلو سؤ ابدن بولادر.

غضب و الغاء قیلوم محکمه شرعیه ایچون معصیت و گناه صابولمازمی؟
احیبوا توجروا . والسلام علی من اتبع الهدی .
محمد یوسف محمد امین اوغلی دیبیردیف . مسکاو .

II

اسلام نظرندره خاتونلر مقوفی

(۱) نکاح وقتنده ایر اوستنه مهر بیلگیله نوب ، برقدرسی
قولدن ویرلور و بر قدرسی ده بیلگیسز احتیاج حالدرینه صافلقغه
ایر ذمه سنده حفظ ایتلور .

(۲) ایر ، طورر ایچون یورط ، کیردک قدر کیوم نفقه
بیتکروب طوررغه ، محتاج قیلماسقه تیوشلی .

(۳) ایر ، خاتوننی اشکه تکلیف قیلورغه حق یوق ، حتی
بالاسن ایزمه سه ، ایر باشقه ایمزوحی خاتون یالار .

(۴) ایرلشوغه احتیاج توشکه نده ، آیر و ایر طرفندن بولغانده
قالمش مهران تولهر ، کیوملرن ییرر ، ایکنچی ایرگه کیتدرک وقت
اونکه نچی طوررغه ایو ، نفقه ایر اوستندن بولور . اگر خاتون اوزی
تله ب کیته ایکان ، ایر اوزینگ نلک بیرگه ن قدرینگ بر آزن کیری
آسه اختیاری بولوب مکن قدر ، بارنده آلماسقه خاتونغه آوراق
قیلماسقه توصیه قیلنه .

(۵) علم مجلسینه ، اهمیتی جمعیتلرگه ، آنا آنا و فرنده شلرنه
زریات که بارودن ایر منع قیلماس .

(۶) علم اوگره نو فرض بولوده ، فکر و تعالیم اشلرنده ایرلر
برلن تیگر .

شونلر قارشوسنده ، ایرلر میرانده بوتون ، شهادتده بره و
ایکی خاتون برابرنده ، تعدد زوجات درست اولوب صاقلانورغه
توصیه قیلنه . طلاق قیلو ایرلر قولنه ییرله ، بیرسه ده خاتونلرغه
ظلم قیلماو شرطی برله . دین و شریعت اسلام طرفندن بیان و
توصیه قیلنغان حقوق نلک اصلی اجمالا شونلردن عبارت . بومیزاننه
قاراغاده بو کونگه چه حقوق استه و چیلر طرفندن بیرلگه ن قرارلر
و تله کلرگه : « انستبدلون الذی هو ادنی بالذی هو خیر » آیه
کریمه سن اوقوب اخطار قیله سی کیله .

تیمر علی میر ولیف . « فالتای » .

III

فتوی

اگر نورلی جنس ، قوم و دین اهللری حیات کیچرمکده
بولغان بر مملکتده قانون و زاقونلر بتون خلقینگ تلهوی برله
چیقارلا طورغان بولوب شول قانونلرنی چیقاروده نورلی جماعت

یازامون والامسقاوده مسلمانلر اسیزدی منبرندن بر خطیب اثنا
خطبه ده « ملالار بهلش آشاودن باشقه نی بلیلر ، درسکلر
توزومیلر » دیگاندی همده محمد مراد افندی رمزی حضرتلرینگ
« وقت » غزیه سنده ، توز توبه آبصطایارینگ « ملالار بهلش آشاودن
باشقه نی بلیلر » دیگالرنه مدافعه سنده بولغان روایتلرنده کی
بهلشچی ملالردن صایمادیغمدن بوسوزلرگه اهمیت ییروب تحقیقاتکره
کوز طوتوب قالدوم . والسلام علی من اتبع الهدی .

محمد یوسف محمد امین اوغلی دیبیردیف . مسکاو .

خاتونلر حقنده مسئلهلر

I

قریم محکمه شرعیه سندن وعموما اسلام عالملرنندن استفسار .
اوشبو یل ۲۸ نچی مایده چیقغان ۲۰ نچی نومبر « ایل »
غزیه سی « قریم محکمه شرعیه سی و کوب خاتون آلو مسئله سی »
اسمی برله « ترجمان » دن اوشبو خبرنی روایت ابتدی :

قریم محکمه شرعیه سی « بر خاتوننی اوستینه ایکنچی خاتون
آلورغه تله گان کیشیلرگه محکمه شرعیه رخستندن باشقه هیچ بر
امام نکاح او قوماسون . موکا خلاف حرکت ایکان امام مسئول
بولاجق » دیب اوز قول آستنده بولغان اماملرغه مراجعت ایتدر .
« ایل » ده کوچرلگان بو فرمان درواقع گوزل کوکللی
بولوب بو کونگه قدر مونگ امثالی سبقت ایکانک بلنمی . محکمه
شرعیه لرنگ وظیفه لری اوز فرمانلرنی کتاب وسنت که بنا ایتو
و شرعی روایتلر برله تزیین قیادون عبارت بولغانلقدن ایندی قریم
محکمه شرعیه سی بو اوزی استناد ایکان شرعی دلیننی ده کورساتسون
ایندی . مسلمانلرنگ اماملری و قاضیلری ، عقد نکاح حقلرندن
محجور تو گلر . اول اماملر ، قاضیلرنگ شهادت و عقد نکاح کبک
اشلرده حقلری شرعا ثابت ، آنلر دورت خاتونغه قدر عقد
یورتو حقینه مالکلر اما یشنچی که عقد قیلورغه حقلری یوق ،
عقد ایتسه لر مسئول بولورلر . ایندی مسلمانلرنگ الله تعالی طرفندن
بیراگان حقلرینی کیملر آلماشدرا آلور ؟ اوله نودن ایرلرنی ،
ایرگه چیغودن خاتونلرنی کیملر مانع بولا بلورلر ؟ علماء اسلام
وقضاة مسلمین بو طوغروده تفصیل برله جواب بیرسونلر ایندی .
جواب یازولرینی بز ، مونلردن اوتنه مز . احرار مسلمیننگ
شرعی و طبیعی بولغان حقلرینه تعدی و تجاوز ایتو ، اهلیت ملکلرینی

دعا قیله. شونڭ برله ایشانغه قول بیرو مراسمی تمام بولادر. موندن صوڭ خاتون ایشان آلدینه سرپای کیتروب قویا. سرپای نی آلوب و فاتحه سینی بیروب ایشان حضرت چیغوب کینه، خاتونلر آنڭ آرتدن یغلاشوب قالالر. موندن صوڭ یاگا مریده خاتون یاینه کروب آنی تبریک قیله لر. خاتون «مستوره» تیتولینی آلا، موندن صوڭ اولگانچه چیت کشیلرگه کورنمی و دورت دیوار آراسنده عمر سوره. قیامت کوشده اوچینه یاشوب جنت که کرو امیددی برله تکی آق یالوقنی صاقلی و شوندن صوڭ هر وقت: «یا شیخم مدد یا پیرم اعانت!» دیب ایشاندن مدد صوری.

ع. مقصود العلی. «اندیجان».

سورا: قلب نڭ قایدہ ایکانلگن بلدرو ایچون چارشاو آستدن سولگی یورتو وسولگی بوینچه قول اوزاتوب خاتوننگ کوکره گینی قاپشاو کیرهک بولا طورغاندر شول!...

خدمتلرنده، قانون اساسی بوینچه خاتونلر هم اشتراك ایته طورغان بولسلر، شونده بزنگ اسلام جمله سینگ تاوشی خاتونلر اشتراك ایتماو سببلی آرقالوب باشقه ملت و دین اهللری شول مملکتده کوچیک یا صاغانلقدن مسلمان جماعه سینگ فکری بوغلاوشوننگ نتیجه سنده مسلمانلر نڭ تلهک و حقوقلری توشوب قالا طورغان بولسه مسلملر نڭ شوندی صایلاوردده اشتراك ایتولری و تورلی مدنی مؤسسelerde خدمت ایتولری اسلام عندنده جائز بولورمی؟. الجواب جائز بولور.

آخوند رحمانقولوف. امام و مدرس ملا محمد بیکमतوف. امام ملا عطاءالله ابن ملا محمد جان. امام عبدالرحمن رسولف. امام عبدالرحمن رحمانقولوف. امام محمدولی رحمانقولوف. امام ملا حسن بیکमतوف. امام عبدالاحد یارواللین. ۱۹۱۷نجی یل ۹نجی مارت. طرویسکی. (وقتی مطبوعاقر بو فتوی صورتینی «حرملت» غزنه سندن کوچردیلر).

IV

خانوانلرنڭ ایشانغه قول بیرو لری

بزنگ تورکستانده خاتونلر نڭ ایشانغه قول بیرو عادتلی شایع. آنڭ ترتیبی بو طریقہ بولا: ایشانغه قول بیررگه تله وچی خاتون اوزینه ایشانتی کیتورنه، قربان چالوب (بوغازلاب) آنی ضیافت قیله، ایشانغه کیوم و یانده یوروچیلرینه کولمهک هدیه ایتهدر. ضیافت تام بولغاندن صوڭ ایشان اوزینگ خاص مریدی برله ایچکه کره، اویده چارشاو قورولغان بولا. شونده قول بیررگه تله وچی خاتون، ایشان حضرتتی کوتوب طورادر. قابقه تویننه خاتون قزلر، قارتچقلر حیولغان بولالر. ایشان اوی که ایچکاری کرگنده بو خاتونلر جماعه سی ایشانتی کوروب تبرکله نلر، ییلکه سندن زیارت قیلوب قالالر.

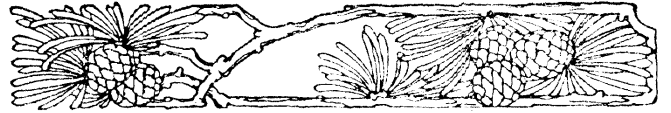
ایشان اوی که کرگاتندن صوڭ چارشاو ایچنده طورغان خاتون آچیق یوزی برله ایشانتی قارشو آلدردده ایشاننگ آرتینه چیقوب ییلکه سندن زیارت قیله، کوبسینچه کولگی نهچکه روب چیقروب یغلی. آندن صوڭ چارشاو ایچینه کره. ایشان بو یاقده اما خاتون چارشاونڭ ایکنجی یاغنده بولغان حالده اوطورالر. بر آزدن صوڭ ایشان حضرت آق یالوقنی چارشاو آستدن قولی برله خاتونغه اوزاتاده بر اوچندن اوزی طوتوب طورا، ایکنجی اوچندن خاتون طوتوب کوکره کینه قویه. حضرت، خاتون کوکره گنده بولغان اوچینی قولی برله طوتوب خاتونغه: «مونه بو اورنغه «قلب» دیب ایتلر، اللهنی دائما شول قلب برله یاد ایتوکر!» دی شوندن صوڭ بایتاق نصیحتلر سوللی، صلوات او قورغه اوکره ته، استغفار او قوته،

شعر:

قرارلر

نیچه یوز یل ملت نڭ کوکره گنده قاینادی شول ایرک یوقدن کیله طورغان موکایو برله زار بولدی ایرکنلک، شکر! چقغان قویاش تیک یالتری شادلغندن هر بولک، جیلوب یاصی تانسق قرار یازغی چهچکه لربکک صوقلاندرلوق بولغانی. اول قرارلرنڭ، خانملر جیلشی قیلغان قرار. صاف کوکل، یارسو بوره کننگ جن حقوق استهولری نیندی یه ملی، ایس کیتهرک جن جیهیر بر معنی بار. برسوز ایتمه سکه تیوش قارشى، خانملر دیسه لر: بو ایدل آقسون کیری، هیچ تاشماسون یاز یلغهلر. موندن بولماسقه تیوش طاو تیب تیگر بولسون بو ییر، دیب قرارلر قیلسه گزده بلکه فرصت سزده بار. سز موکارچه کوردگر بیت، نهرنولر نوزلوب جلاب زهله گر تیک شونده کمنگ کوکره گنده نهرنو بار. تیر علی میرولیف. «قالئای»

اوره نخای پیری سایان تورکری

مینوسینسکی دن ینه سی نه ری بویلاب جنوبکه تابا ییدی یوز چاقروم جاماسی کوتارلگاج «سایا» طاولری آراسنده «ینه سی» اورنده و «کیمچوک» نه ری بویلابنده آلطای طاولری ایته گینه قدر قازاقلر کبی بدوی، مال آصراب یا شاوچی ایسکی تورکر بار. اوللری مونلر قطای حمایه سنده بولوب قطایفه آبان (پودت) بیرلر ایدی. مانغولیه، قطایدن آیرلغاج اوزاختیاراری برله روسیه حمایه سینه کردیلر.

اوره نخای حدودنده ینه سی نه ری قویه طورغان «اوس» اسمنده بر نه ر بولوب شولوق اسمده بر روس قریه سی ده بار. اولده اوره نخای یری شول قریه که نسبتاً «اوسینسکی قرای» دیو یورتله ایدی. مونده پوچطه وتیلیغراف شعبه سی ده بار، اوره نخای برنده گی روسیه سودا گارلرینک اشلرن قاری تورغان قومیسار، مذکور قریه ده طور ایدی. اوره نخای تورکری روسیه حمایه سینه کرگاندن یری اوره نخای ینه سی نه ری بینه «یلاتسار» اسمنده روس قالاسی قورلا باشلادی. پوچطه شعبه سی و قومیسار شونده کوچرلگان ایدی. ایمدی قومیسار اورتندن توشورلدی آنک اورینه وقتلی خاق کامیتیتی صایلانندی.

مقاله «سایان تورکری» حقنده بولغانلقدن شونلر حقنده یازمق بولام.

«سایان تورکری» دین جهتدن مجوسیلردر. مذهبری «سایانونی» مذهبنه اوخشی. تناسخ برله ن قائللر. مذهبرنده، ایت آشارغه، هیچ برجان قییارغه، آوآلارغه یارامی. لکن آشیلر، آوغه یوریلر. لامالریغه آوغه یورمی، مال اولترمی کشی اولتورگانتی که آشیلر. لامالرینک کیوملری صاری یاقزل، ساچلرون قرغان بولادر. فشن تیری طون، جاین بزده گی جیلن که اوخشاشلی طون کیهلر کولمکسزگنه. قاره لری هر قایوسی بر تورلی کیوم کیهلر. کوبره ک کوك دالمبه دن بولا (لاما بولمغانلرینه «قاره» دیه لر) اوقو یازو بلمگانلری ده باشلرینی قردروب صاری یا که قزل طون کیهلر ده تسبیح تارتوب صاناب یوری بیرلر. بعینه بزده گی نادان مریدلر کیک. قاره لر، قطایلر کبی کچه که (طلم) یورته لر. اوزلرینه مخصوص عبادت خانهلری بار مناستر کیک آکا «کوره» دیلر. لامالر شونده اوقوب چغالر. خاضه لرینه خامبه باقشه دیلر. آنی بیک مقدس کوره لر. یاوروبالولرنک نابالری کیک توره لری ده آنک

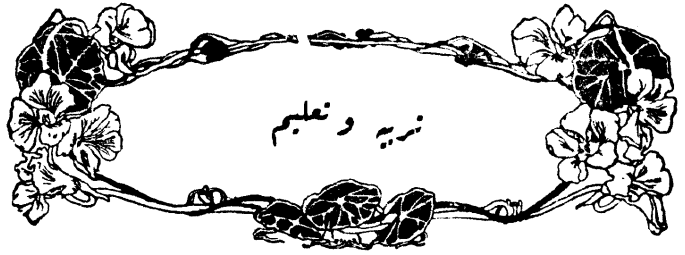
مصاحتدن باشقه اش قیلیمیلر. اوزلرون تله سه جنت که تله سه جهنم که کرته. روسیه حمایه سینه ده آنک دلالتی برله کردیلر. اوقو یازولری مانغولچه، اوقو یازو بلمگانلری آنا تلی قدرمانغولچه سویلی ده بله لر. اول جهتلری بزنگ ایسکی مدرسه لر مزده عربچه صرف نجوینی اون بش بل یاطوب اوقوب ده بر ایکی آوز عربچه سویلی بلمگان تاتار شاگردلرندن کوب آلدلر.

تللری تورکی بولوب اوزلرینک ملیکلرن بیک صاقلیلر. هر بر فابریقه زاوودلردن کیلگان یا کئی نرسه لر که ملی بولغان اوزلرنجه اسم قوشه لر. مثلاً صماوارنی «خالاندوق»، چاینسکی «کونه» لامپانی «تیک» دیلر. عبادت قیلونی «برهانغه ته یلو» دیلر. برهان دیو مقدس نرسه که ایتله ر. الله نی باری بر خدای دیلر. ته یله ولری ایکی قول اوچنی بر که قوشوب بارمق اوچلارینی یوقاری تابا ایتوب قریشا یاقان کیک توبه لرینه قویوب باشلر. «تهی» دیوتو گاره ک بولوب اوچلارنوب یوقاری چققان طاو باشلرینه هم بوزک توبه سینه ده تهی دیلر. بزنگ تاتارلر ده غی «توبه تهی» توبه نی قابلی تورغان «تهی» اصل تورک تلی شول بولسه کیره ک. «کله پوش» فارس تلی بولوب تورک تلی بولماسه کیره ک.

سایان تورکری اوزلرینی «طوا» دیوب آطیلر. قوشاغاچ قازاقلری «سایان» دیلر هم آباقان تاتارلری ده «سایان» دیلر. روسلر «صایوطه» دیلر. اوره نخایتسه دیوب ده ایتله ر. الوغ لامالری «چگه ز خان و بالالردن صواک بو یرنک ایگ صوگهی خان کم بولغان هم نیچنچی یلدرده منقرض بولغان؟» دیب بزدن صوریلر هم «مونی بیک بله سمز کیله در» دیلر. اوز اوزلرن نیچسون «طوا» آطالغانون بلمسه لرده اوزمزه که «سایان» و یرمزه که «اوره نخای» دیوکم اسم قوشقان، سببی نه در؟ دیلر. بودید کلرم تاریخ کتابلر نده ده بارمی؟ بار بولسه قایسی کتابلر ده بولور؟! تاریخ سویوچیلر سؤالدرمه «شوراده» جواب یازسه لر ایکان دیو امید ایتوب قالدیم. یاخشیلاب تیکشورگاندن «اوره نخای» یرنده ایسکی توروک لغتلری و آثار عتیقه لر طابلسه کیره ک. موندن صوک انشاالله «شورا» غه یازوب توراجقمن.

«اوره نخای» یرنده نورعلی آلدیریش.

قاتش مکتب

قاتش مکتب - ایر وقز بالالر بر که اوقی تورغان «مکتب» در. انقلاب قه قدر عموماً روسیه ده خاتونلر حقوقی ناچار رعایه قیلنه ایدی. بز ناتارلر اوزمز حقوقسز ملتردن بولومز سببلی خاتونلر مزده حقوقسزلر ایدی. ایندی اوز حقوقمزنی قایتاروب آلاچ خاتونلر حقوقنی ده رعایه قیلوب شریعت طرفندن مانع بولماغان بیلر ده هر بر حقوقنی بیرمه کچی بولدق. شولای ایتوب رسما خاتونلرنی بر درجه که کوه رسه کده واقعا آلارنی اوز بز برله بر تیگز ایته آلاماق ئلی. بز آلا رغه هر بر حقوقنی بیردک دیبو برله عصر لر چه قان رغه سکشوب کیلگان قاراش دن قوتولوب بولمی. مثلاً خاتونلر ننگ جماعت نمازلرینه یوروی درست بولوی شرعی دلیللر برله آچق اثبات قیلنسه ده بز کوزمزنی جو ما بز یاد نیا قوباروب نزاعلا شامز. - خاتونلر حقوقن کیره گنجچه تأمین قیلیق دیسه ک بار کوچمزنی یهش بوون رغه یونه لدروب ایر وقزلرنی بر مکتب ده تریه قیلورغه تیوشلیمز. روسیه ناتارلر ننگ اوقو - اوقو تاریخنه قاراساق ۳ نچی دور باشلانغانی کوره مز. بر نچی دور کوب یلر دوام ایتکاندن صولک ۲ یلر جاماسی موندن ئلک بته باشلی. بودورده اوقوتو آنا تلنده بولماو سببلی کیره گنجچه علم آلا بیک آز کشیلر که گنه میسر بولغان. ایکنچی دوری ۲۰ یلر موندن ئلک باشلانوب انقلاب قه قدر دوام ایته. بو دورده اوقوتو آنا تلنده بولوی اقرار قیلنوب مکتب مز مزده اوزمز چه اوقوتولا باشلی؛ ایسکیچه ویا گچه اوقوتو طوغر نده کوب طار تشر بولسه ده یا گچه اوقوتونگ فائده لی ایکانلگی هر بر یرده طانیلا. بو دور ئلکگی سندن شونگ برله آیرلا: بز مکتب مزنی اصلاح قه کرشکچ ده، هر بر بر او اصالونی دیننده بولماغان ملتنی یوتو، اساسینه بنا قلنغان حکومت مکتب مز آر قاسنده یوتولودن قوتولا چاغمزنی بلگچ ده اوقوتو اشینه قاتشوب ملیت حسن او یاتا تورغان عزیز مکتب مزنی بره م بره م یابا باشلادی.

ایندی انقلاب دن صولک اوچنچی دور باشلانا بودور اونکانلر ندن دخی آیرلا. بودورده اصول جدید و اصول قدیم نزاعسی بولاچق توکل، شولایوق حکومت ده قاتشاقچ توکل.

شوشی دور لر ننگ بر نچیسنده قزلرنی اوقوتو یوق درجه سنده

ایدی. یازو یازارغه اویره تو ایسه حرام دیب طانیلا ایدی. ایکنچی دورده ایسه قزلرنی اوقوتو اشی بر درجه کوه رلوب، قزلرنی یازو یازارغه اویره تور که یارامی دیگان اعتقادده یمرلدی. شولای بولسه ده ایر باللرنی اوقوتو برله بر دایره که یتمه دی، کوب یرلر ده قزلر ایچون آیرم مکتب لره بولمی، باری ابصطایلر ننگ مال یا که آش او یلرینه گنه قالدی. بیک کوب اورنلر ده ایدل بوی تاتارلری آراسنده بویل کوزدن اولک ۶ یللق یا گآ تپ ده مکتب لر آچلاچق. ایندی شول مکتب لره ممکن بولسه هر یرده ایر وقز بالالر بر یرده اوقوسونلر ایدی.

موندی قاتش مکتب لره ایر وقز بالالر بر برسنه ایدمه شلک. تیگده شلک کوزی برله قاراب اوسه چه کلر. یهش دن شول اعتقاد اچنده اوسکان کشی خاتونلرنی اوزندن کیم کورمه س و آلا رننگ حقلرینه تعدی ایتمه س. عموماً موندی مکتب لره شاگردلر اوقو جهتندن و اخلاق нравственный جهتندن یوغاری تورالر. روسیه ده بیش یلر رغه موندن ئلک آچلا باشلانغان قیصشی ناچالنی - قاتش مکتب لری بیک یاخشی نتیجه لر کورسه توب تورالر. آندن باشقه اوقوتو اشلری بزده مادی یاقدن ناچار تأمین ایتلگان که کوره ایرلر وقزلر ایچون آیرم مکتب لری صالمی باری بر طور مکتب یا که بار قدرن کیگایتوب کنه صالساق بز ننگ ایچون بیک طور بیکلک بولور ایدی.

قاتش مکتب لرننگ ایگ کوب طارالغان یری آمریقادر. آنده یل صاین شوندی مکتب لرننگ صانی آرتوب طوراً. آمریقا خلقی ننگ اخلاق нравственность یاغندن یاوروب یاغه قاراغانده یوغاری طوروی ایرلر برله قزلرنی بر یرده تریه ایتودن دیب او یلانا. قسقه سی قاتش مکتب، عالمر طرفندن هر ایکی یاقنک ترقیسی ایچون فائده لی طابلغان. شاید بز مسلمانلر ده هیچ بولماسه ابتدائی مکتب لرنی قاتش ایتودن اورکمه مز.

ف. تخفة اللین.

خیام رباعیاتندن

با حکم خدا بجز رضادر نگرفت
 با خلق بجز روی وریا در نگرفت
 هر حیله که در تصور عقل آید
 کردیم وایک باقضا در نگرفت
 کویلی ترجمه:

خدانگ حکمینه هیچ شی رضادن باشقه کار ایتمز، (تایر ایتمز).
 خلقده طشقی کورنش هم ریادن باشقه کار ایتمز (رول اویناماز)
 عقلغه صیا آلورلق همه حیله نی تو زدم مین؛
 لیکن حکم قضاغه هیچ بریسی برده کار ایتمز (تایر ایتمز)

شورا: مکتوبنگ قایسی شهردن یازغانلغی معلوم بولماسه ده تورکستان اولکاسندن یازغانلغی معلوم. روسچہ حرفلر برله روس تلمده یازغان ضرب مثلیرینی همده لزومی بولماغان بعض بر سوزلرینی توشردک. «وکم من عائب قولاصحیحا وآفته من الفهم السقیم» یتتی اوقوب جوابسز قالدردرغه تیوشلی بولغان بو مکتوبنی مطبوعاتغه چیقارومزغه بعض بر سیبلر بولدی.

اوزمزدن صورالغان سؤالنک جواینی بز بلاتوقف وبلا تامل توکل بلکه فکرله گانمز واجتهاد یورتکانمزدن صوگ بیردک. «اگرده باشقه ملترلنک خاتونلری صایلاولرغه قاتشوب مسلمان خاتونلر قاتشاماسه لر باشقه لرغه رقابت حاصل ایته آلامز، اوزمزنک کوچمزننی تلف قیلورمز، احتمال بو اش بتونلای فلاکت که توشومز که سبب بولور هم تاریخ حضورنده همده کیله چکده گی بالارمز قاشنده مسؤل قالورمز» روشنده فکر غلبه ایتکندن صوگ خاتونلرنگ قاتاشولری لازم بولوغه میل ایتدک. بو کوندهده شول فکردهمز. عقیده مزنگ آماشغانی یوق. حالبوکه مسئله باشلانغانینه کوب و قتلر اوتوب کیتدی و کوب آدملر طرفدن تورلی سوزلر سویله ندی.

سؤال، جمهوریت برله خاتونلرنگ صایلاولری حقنده یعنی ایکی نرسه دن عبارت ایدی. جوابلری ده لف نشر مرتب قیلوب بیرلیدی. یورت توزو، خاتونلرنگ صایلاولرینه مثال توکل بلکه جمهوریت توزو که مثال ایدی. ملالر تیره سنده کوب یوروب عالم بولغان بو آدم، شوشی طوغروده صاتاشارده بز که اعتراضلر قیله، جوابلر بیرددر. «عمارت بنا قیلغان وقتده سترعورت فرض ایکنلکنکی» ملالردن ایشتماوی برله اوزنچه بزنی الزام قیله. «ملالردن ایشتمادم» دیب اوی سالغان وقتنده آنادن طوغمه حالده یورمکچی بولادرمی؟ . . .

اگرده بز، «جامع رهوز» کتابندن عربچه عبارتلر کوچرگان بولسه ق اول وقت بزنگ دلیمز بو آدم قاشنده احتمال یک قوتلی حساب ایتولگان بولور ایدی.

خاتونلر حقنده «ناقضات العقل» دیولسه دیولگاندر. لکن موندی، جنس که قاراتوب سویله نگان سوزلرنگ هر بر فرد که شموی بولماغانلغی معلوم. یوقسه بو آدم، مذکور سوز که قاراب اوزینی حضرت عائشه دن وبو کونده آوروپا دارالفنونلرنده ریاضیاتدن درس اوقتوچی خاتونلردن ده عقلی صانیدرمی؟ بو مکتوب، حضرت عائشه دن عقللیراق کشینگ مکتوبی توکل. «اگرده حضرت ابوبکرنگ ایر بالالری، عائشه قدر عقلی بولغان بولسه لر ایدی خلیفه لک عمر که توکل بلکه ابوبکرنگ ایر بالالرینه قالاچق ایدی» دیگان سوز، اسلام دنیاسینک الوغ آدملری

نا معلوم. «خاتونلرنگ صایلاولرغه قاتشولری درستی؟ دیب بیرلگان برسؤال غه «شورا» مجموعه سی اوروس ایتکندی: «не долго думая» بلاتوقف» درست! کشی اوز یورتینی نیچوک سالسه ده اختیاری، اوزی موافق تابقان فصاد برله بنا قیلادر» دیب جواب بیرددر. موگا قارشو بزنگ جوابمز بو: عمارت بنا قیلماقده ستر عورت فرض دیگان سوزنی ملالردن ایشتمادک. اگر چندی که اوزم ملا بولماسه مده ملالر خده تارنده کوب بولدم. هیچ بر ملادن «فلان کتابده عمارت بنا قیلوده فلان طریقه قیسه فرض با که سنت» دیب ایشتمادم. اما خاتونلرنگ همه بدنیری عورت حتی آوازلری ده نامحرم، سترعورت فرض. «شورا» نگ یورت بناسینی دلیل کیتروب خاتونلرنگ صایلاو غه قاتشولرینی موافق تابوینه حیران قالمازلق ممکن توکل. «شورا» بو حقده باشقه بر نیچه دلیللر برله ده اثبات قیلماقچی بولسه ده بو دلیللری طوغری کیلمی. مسلمانلر، انسانیت وحمیت ایهلری موندی ضعیف دلیللر که قاراب خاتونلرغه موندی اشلر ایچون یول بیرمازلر. بو اش اسلامنگ ضعیفلیگینه اشارتدر. ایمانی قوتلی بولغان آدملر ایچون «شورا» نی تادیب قیلو لازم. چونکه خاتونلرغه «ناقضات العقل» دیب لقب قویلغان. خاتونلر بو کون صایلاولرغه قاتوشسه لر ایرته که صوبرایه زاسیدانیه سینده قوشلورغه اجتهاد ایته باشلارلر. آندن صوگ آلرنی منع ایتوی مشکل بولور. موندن صوگ عائله احوالی بتونلای بوزولور. موندی اشلر، مسلمان بولماغان خلقلرغه درست، چونکه آلر-نگ زاقونلری یک کیگ اما بزنگ شریعتمزیک نازوک، مردکشی خاتونلر قاتوشی آرقاشنده حقوق آلمقدن عارله نور. حاضرده مسلمانلرده ترقیپورور ذاتلر کوب. انشاءالله خاتونلرنگ یوز پرده لرینی و حیللرینی بوغالتمیچه ده حقوق آلورلر. تدبیر سیبلی گنه تقدیرنی بوزوب بولمی. بزله خیره و شره من الله تعالی که نق ایمان کیتوردک. واجب تعالی قایسی طرفنی اراده قیسه شول بولور. یش کونلک بولغان یالغانچی دنیا اوتارده کیتهر. بزنگ ایچون چن دنیانک غمنی یمه ک کیره ک. بو کون که قدر خاتونلرنی صایلاولرغه قاتوشدرمی ده دنیا اوتکان ایدی، موندن صوگده شولای اوتار. ملاحمد نورمانوف - جاجی.

طرفدن سویله ندی و اقرار قیلندی. مونی، بزنگ بوکونگی مؤرخارم زده تصدیق ایتلر. حضرت ابوبکر ننگ ایر بالاری آز عقللی بولو برامتهم توگلر ایدی اما عائشه ایسه عادتلی عقلیلردن غنه توگل بلکه مستثنی و فوق العاده عقلیلردن ایدی. حضرت عائشه قدروک بولماسه لرده مستثنی ایرلر قدر عقللی بولغان خاتونلردن شوشی اورنده بیک کوب اسم کورسه تورگه قولمزدن کیله چک. بوش خاتونلر جنسینگ «ناقصات العقل» بولولرینه منافی توگل، صایلاو ایچون بیک تیران عقللرغه احتیاجده یوق. ملت رهبرلری طرفدن کورسه تلگان کشینگ اسمینی یا که دفتر نومیرینی یازدروب تیوشلی اورنغه ایتوب تابشیرلرل یعنی صوغه توشمازک و اوتغه کرمازک عقلی بولسه بیته در، اول عقلنگ ناقص بولونده ضرر یوق.

ایمانلری قوتلی آدم لرنگ وظیفه لری، «شورا» نی تأدیپ ایتمازدن الک خاتونلر نی قاضی ایتوب قویونی درست کوروجی بو حنیفه نی تأدیپ ایتولرندن عبارت بولسه کیره ک. ابو حنیفه، اوشبو مسئله ده احتمال اصابت ایتماسه ایتماگاندر، بز اوزم زده «قیاس غه آرتق بیرلوی همده فقه مسئله لرینی توزو طوغر و سنده رسول الله و خلیفه لرنگ معامله لرینه موافق بولونی اساس قیلماوی» سبیلی مشارالیه حضرتلر ننگ و طوغر و ده بولغان سوزی موقفیتسز چیقدی دیب ظن قیله مز. صحابه لر و تابعینلر حضرت عائشه دن علم اوگره ندیلر، فتوالری برله عمل قیلدیلر، آننگ سویله گان حدیثلرینه هر کیمنگ حدیثلرندن آرتق اهمیت بریدیلر، اوزی غیرتلی و اقتدارلی بر خاتون بولغانلقدن نیندی گنه اورن بولسه ده خدمت ایتلرک، اوزندن صوگتی مجتهدلرنگ هر برینه استاذ ایدی، شولای بولسه ده «قاضی» لق اورنینه کوز یوگرتمادی و هیچ بر خلیفه، اوزینه «قاضی» لق منصبی عرض ایتما دی حتی خلق آراسنده آنی قاضی ایتو حقیقه سوز بولغانلقدن اسلام اماملر ننگ اثرلر نده کورگانمز و کشیلردن ده ایشکانمز یوق. ابوحنیفه حضرتلر ننگ شوشی حاللر برله حسابلاشماوینگ، عادتلی و دنیاوی اشلرگه قیاس قیلوب دینی منصب و خلافتدن جز بولغان بر مأمورک حقیقه شوشندی بر قنوی اعلان قیلوننگ سبیلرینی بلودن عاجزمز. اگرده ضرورت و قتلری برله تقیید ایشکان بولسه ایدی بو قدر بر حیرتده قالماغان بولور ایدک. بز ایندی شوشی مسئله ننگ سر و سینی به آلمی عمر اونکاره مز هم شولای کینارم زده. شولای بولسه ده مذکور سوزنگ آندن صادر بولوی ثابت. شونگ ایچون بزنی تأدیپ قیلو نوبتی ابوحنیفه تأدیپ قیلنودن صوگدر. اشلر نوبت برله بولورغه تیوشلی. خصوصاً ابوحنیفه حضرتلر ننگ سوزلری «دینی» بر منصب حقیقه بولغان حالده بزنگ سوزمز «دنیاوی»

بر وظیفه حقیقه غنه. ایکی آراده غنی فرق بیک زور. «قوتلی ایمانلی کشیلر» دن بو آدمنگ مرادی کیملردر؟ یوقسه ملارغه «سین» دیگان و «ملاحامی نی آتوب تاشلارغه وقت» دیب یازغان کشینگ مرتدلگی برله قنوی بیروچی و اولم جزاسی برله حکم قیلوجی تاشکنده ملالری میدر؟

بو آدم، صایلاولردن صوگ خاتونلرنگ صوبرانیه زاسیدانیه لرینه قوشلورغه اجتهاد ایتولرندن و موندن منع ایتو مشکل بولوندن قورقا. حالبوکه بوش یا کا توگل بلکه بیک ایسکی وقتدن بیرلی بار. بر خلیفه ننگ قصاصینی دعوی قیلوب بر خاتون شول وقتنگ خلیفه سینیه قارشو چیقغان و اوزینه ده عشره مبشره دن بولغان بعض بر آدم لردن باشقه یوزلر برله صحابه لر اییه رگان ایدی.

عائله احوالی بوزولوننگ یوز تورلی سببی بار. خاتونلرنگ زاسیدانیه لرگه قاتشولری عائله احوالی بوزولوغه سبب بولسه شول یوز تورلی سبیدن باری برسی گنه بولور. توقسان توقز سببینی یوزنجی بولغان برسبب اوستینه تاشلاو منطقه سزلقدرد. عائله احوالی توزوک بولونی تورکستان خلقی نیچوک تصویر ایتو طورغاندر، اما شریعت همده اخلاق عالملری آنی «ایر برله خاتون هر ایکسی بر برینه قارشو اوز وظیفه لرینی یورتو و بر برینی حرمت ایتشو و عقیف بولوب باشاو، بر برینگ حقیقی ادا ده قصورلق قیلماو دن عبارت» دیب تصویر قیله در. موکا کوره اوز خاتونلرینی بیکله ب قویوب ده اوزلری، عمرلرینی جای خانلر ومی خانلر ده اسراف ایتوچیلرنگ، جوانلر برله اواره بولوچیلرنگ، فحش یوللر نده یوروچیلرنگ عائله لری کامل معناسی برله بوزوقدر، حجباننگ الگ کوچلی و شونگ برله عائله ننگ ده الگ بوزوق اورنی ایران برله تورکستان دیلر. بوسوز، بوکونده مطبوعاتده و ادبیاتده کلی حکم بولوب یوریدر.

شریعت بیک نازوک بولسه بو آدم، نیچوک ایتوب شریعتدن دم اوررغه جسارت قیله و دلیللرنگ ضعیف لیکلرینی تمیز ایتو آادرد؟ بو اشلر نی اوز ازابینه قالدردسه بولمیدر ایدیمی؟

خاتونلرنگ یوزلری عورت و آوازلی نامحرم بولسه عصر سعادتده خاتونلرنگ محرم توگل ایرلر برله سویله شولری روایت ایتولگان حدیثلر نیچوک ایتوب توجیه قیلنودر، جمل وقعه سنده حضرت عائشه ننگ خطبه سویله وینه نی معنا بیرلرده؟ حتی حضرت عائشه سوزینی تگلاوچیلر آراسنده الوغ صحابه لر بار ایدی. مونلر، خاتونلرنگ تاوشلری عورت ایکانلککنی بلمادیلر می یا که بلسه لرده شریعت حکمینه التفات قیلمیلر ایدیمی؟ خاتونلرنگ یوزلری عورت بولسه احرام وقتنده ستره قویودن نی ایچون منع ایتوله لر؟ مونگ معناسی «احرام وقتنده عورتی کشف ایتو درست» دیگان

سوز بولمیی؟ ..

و اتفاقچیلریمز اوزمزننگ خاتونلرمزغنه در. بز باشاسه كده آنار برله یاشارمیز. بئسهك ومنقرص بولسه قده آنار برله بتارمیز. بزگه ایرلشو یوق.

اگرده ترقیپورولك، جعفر ایشان «میرزا» لغندن غنه عبارت بولسه درست، آندی میرزالر و ترقیپورولر بزده کوبدر. لکن «حقوق» آلور ایچون آندی میرزالقور و ترقیپورولك گنه کافی توگل. «ترقیپورولرمز کوب، خاتونلر قاتناشعاسه لده شونلر حقوق آلوب بیررلر» روشنده فکر یورتور ایچون بو کونده یوزلر برله حقوق عالملمز، آوروپا هم آمریقادار الفنونلرندن مأذون بولوب قایتقان مکلر برله یاش کوچلمز میدانده بولورغه کیرهك. آندهده ملت، باشقهلر اشله گان اشلرنك همه سینی برینه کیتورگانندن و اوز ذمه لرنده بولغان وظیفه لرنی باشقارغاندن صولغنه موندی سوز سویله ویاری. چونکه حقوق عالملمری و دارالفنون مأذونلرننگ خدمتلی ایچونده معلوم بر چیک بار. حقوق، هواغه قول صوزو برله گنه آنه طورغان نرسه توگل. بتون شرط و اسبابی یتشوب بئکان، لازم چاره لر کورلگانندن صولغ نصیب بولسه اولده بیک زور غنیمت. «وان لیس للانسان الاما سعی».

تقدیرنی بوزوب بولماو، خیر و شرنگ الله دن ایکانلگینه ایمان کیترو برله خاتونلرننگ صایلاولرغه قاتناشولری و قاتناشماولری آراسنده بو کئی نیندی بر مناسبت تابقاندرد؟. بز مونی آ کللامادق. یوقسه بو آدم تقدیرگه ایمان کیترگان کشیلرننگ وظیفه لری چالقان تیک یاتو، آرقلینی بویغه آلوب صالماودن عبارت دیب بله درمی؟. آلی بولسه اوزی خاتونلرنی صایلاوغه قاتشدرمازغه نی ایچون طریشا، بو نیک کیرهك، یالغانچی دنیا اوتاده کیتار توکلیمی؟.

درست بو کون که قدر خاتونلرنی صایلاوغه قاتناشدرمی ده دنیا اوتدی. بوغنه توگل بلکه بو کون که قدر ایرلرنگ ده کوربهك الوشی قاتناشا آلمادی اما موندن صولغده ایندی شولای اوتارمی؟ اوزاق طوقتالوب فکر ایتوله چك و دقت برله تیکشدرله چك مسئله، مونه شوشی.

اجتماعی عالملرننگ فکرلری خطا کیتماسه و تاریخده اوتکان ماجرالرننگ تکررندن عبارت بولسه، بررتورلی سیلردن برتورلی تیجه لر چیقه کله چك زمانده غی روسیه بره ایسکی روسیه آراسنده آزغنده مشابهت قالمازغه موندن صولغی روسیه، ایکنچی بر آمریقا بولورغه، تیمر یوللر، فابریقه و زاوودلر برله طولارغه تیوشلی. شول وقته اسلام دیننی انقراضدن وتورکلکنی باشقهرغه تمثیل قیلودن تأمین قیلو یولی بو کوندن چاره سینی کورو همده فرصت اوتکارماودن عبارتدر. خاتونلرنی صایلاوغه قاتناشدرو

خاتونلر، بزنگ آنالرمز، طوغانلرمز و قزلرمزدر. آنلرننگ قاتناشلی آرقاسنده حقوق آلوده نیندی عارلك بولسون؟ آنار هر وقته بزنگ وفالی اییداشلرمز، صمیمی یاردمچیلرمز، هر بر قایغو و حسرتلرمزنی اورتاقلاشوچی خیر خواهلرمزدر. آنلرننگ شوشی ایندگولکلرندن تجاهل ایتو و یاردم قوللرنی قبول قیلودن عارلانو کفران نعمت و نهایت درجه ده نانکورلکدر. موندی معامله شفقتسزلک و مرحمتسزلک هم وفاسزلقده مثالسز بر آدمنگ غنه قولندن کیلور.

صحابه خاتونلر رسول الله برله صوغشدرغه یوریلر، ایرلرگه خدمتلی قیللر، صو کیتوره لر و آش حاضرلیر، جراحترلرنی باغلیلر ایدی. حتی احد صوغشنده مجروحارنی و اولکلرنی مدینه گه تاشودیلر و بو کونگی صوغشدرده غی سائتار خدمتلیرنی ایتدیلر. بو ماجرانی ربیع بنت معوذ، ام عطیه کبک خاتونلر سویلیر، امام احمد، بخاری، مسلم، ترمذی و ابن ماجه کبک اعتمادلی عالملر روایت قیللر. رسول الله، خاتونلرننگ بولشلق ایتورلندن عارلاغوی بلکه ممنون بولغانلغی آ کلاشلادر. اوشبو ماجرالردن استدلال ایتوب خاتونلرننگ ناعجزملرنی دوالولری درست دیب دعوی قیلوچیلر بار.

مغیره بن شعبه قومانداسنده صوغشوچی خاتونلر «میسان» صوغشنده اوزلری فلاق کوناروب ایرلرنه یاردم گه بارغانلر ایدی. دشمننگ قاجوپنه بردن برسب شوشی خاتونلر بولدیلر. یرموكده ده ایرلر برله بر صفده طوروب صوغشوچی خاتونلر بولدی. خاتونلرننگ یاردملرنی قبول ایتوچی بو صحابه لرنی «مردتوگلر» دیب ایتوب بولمی. بیک نازوك بولغان شریعت، بو خاتونلرننگ ایرلر آراسنده یورولرینه و بالفصل صوغشولرینه مانع بولمادی. رسول الله حضرتلرننگ خبیر صوغشنده بعض بر یهودلردن یاردم آلمانلغنی امام زهری روایت ایتدر. امام احمد و باشقهلر رسول الله: «سز بر وقته روملر برله مصالحه قیلوب ایکنچی بردشمنگر برله صوغشورسز» مضموننده حدیث کوجره لر. یهودلردن روملردن استعانت درست بولوب طورغانده خاتونلرمزدن استعانت قیلو، نی جهندن عارلك بولسون؟ بز یاردم بیرولری ایچون آنلرغه احترام ایته چکمز و بو خدمتلرنی اونوتما یا چقمز، شوندی اییداشلرمز بارلغی برله جیت قوملرگه افتخار قیه چقمز. بلکه بز باشقه فرقلر برله اتفاقلاشورغده مجبور بولورمیز. شریعتده بو اشدن مانع یوق. یوقاریده اوتکان حدیث بو اشنگ مشروع ایکانلگینه دلیل. لکن بو اشمزده آلدانولر، بتونلای یوق توگل. بزنگ آلدانومز احتمال طوماغان و خیانت قیلما سز لقلری تأمین ایتولگان یاردمچیلرمز

یاوماغان بلکہ اوزلرینگ اجتہاد لری برله تابولغان اییدی (بوصحابہ لرنگ بعضیلری «جوامع الکلم» شرحندہ ۱۹۷۷ نیچی حدیثدہ سوبله ندیلر). جن دنیانگ غمینی ییو کیره کاک بو صحابہ لرگہ معلوم بولمادیمی؟ زهد و صوفیق، دیندار و توالق اسملری برله مسلمانلرنگ آک حاصل ایتولرینه و اشلرینگ توزه لوینه قارشی طورو حقیقی معناسی برله «جنایت» در. مسلمانلر ایچون دنیانگ یالغانچی همده پیش گنه کون ایکانلگینی بلو برله برلکده اوز معیشتلرینی توزه تولرینی، چیتلرگه یالچی بولوب عمر سورماولر همده اوز دینده شلرینگ باشقہ لرنگ آیاق آستلرندہ ایزلمه لری ایچون طریشو و هر توری مشروع چاره لرنی کورو کیره ک. حتی مگ یل عمر سوروی تأمین ایتولگان کشی اورتندہ طریشو کیره ک. شوشیدر صوفیق، شوشیدر دیندارلق، شوشیدر فائده لی خدمت و شوشیدر ثوابی جهاد!...

اؤفا. بو زمانده بعض بر آدملر کرامات اولیانی انکار ایتہ باشلادیلر. مونگ سببی نرسه؟ یوقسه اهل سنت و الجماعه مذهبی یاخشی بلماولریمی؟

جاوگیلدی بایگیلدی اوغلی.

سورا: بعض بر آدملر اگرده «متقی مؤمنلر الله تعالی قاشنده حرمتلورلر دیب اعتقاد قیلو لازم» معناسنده بولغان «کرامات الاولیا حق» نی انکار ایتسه لر ییلگیلی مونگ سببی اهل سنت و الجماعه مذهبی، صحابہ لر و رسول الله یولینی یاخشی بلماولریدر. اما «تصوف شیخلری و ایشانلر قوللرندہ خارق عادت نرسه لر صادر بولو برله اعتقاد تیوشلی» مضموننده بولغان «کرامات الاولیا حق» نی انکار ایتسه لر مونگ سببی اهل سنت و الجماعه مذهبی، سلف و رسول الله مسلگی برله درست آشنا بولولریدر. شونگ ایچون انکار ایتو چی لرنگ اوزلرندن ایضاح و تفسیر قیلدروغہ حاجت بار.

باب یازمک. موندن صوگ ابتدائی مکتبلرده معلم بولور ایچون نیندی فنلردن خبردار بولو کیره ک؟ طوغوروسی: موندن صوگ ابتدائی مکتبلرنگ پروگراملری نیندی نرسه دن عبارت بولور؟ ابتدائی مکتبلرگه معلملر بشدرو کوز آلدہ زده طوغورغانلقدن اوشبو حقدہ «شورا» ده تیزلک برله جواب یازلسون ایدی.

معلم: رضالدین حکیموف.

سورا: بو حقدہ ایسکی وقت برله یاکا وقت آراسنده زور ایرما یوق. ابتدائی مکتبلرده معلم بولو ایچون اوقورغہ یازارغہ، بر آز آک کرتورگه کوچ بیتو اوستینه پیداغوغیه، احوال روحیه برله آشنا بولو کبک نرسه لر دن خبردار بولو چیلق کیره ک. بو نرسه لر ایسکی وقتده ده ضرور ایدی حاضرگی وقتده ده ضرور.

سبیلی بو اش قطعی روشده حاصل بولور دیب ایتوب بولمی اما شول اشنگ بو حقدہ غی چاره لر دن بر چاره ایکانلگینی ده انکار قیلنمی. حقوق آلو طوغوروسنده خاتونلر نندن یاردم آلورغہ عارله نوچی خلقلر، تیز کوندن شول خاتونلرینی آوروپا و قپایدن کیلگان بویداق اشچیلر آراسنده قاتشوب خدمت قیلور ایچون زاوودلرغہ یورتورگه مجبور بولاچق لرینی یراق احتمال طوتماسونلر! اوتکان زمانلر اییدی منگو قایتمازغہ اوتوب کیتدیلر. آنلرنی توشده گنه کورو نصیب بولسه بولور.

خاتونلرنگ صایلاولرغہ قاتاشولری مسئله سی تورکستانده آز اهمیتلی یا که بتونلای اهمیتسز بر اش بولورغہ ممکن. اما بزده بو، حاضرگی کونمزده «حیات» مسئله سی بولوب بز خاتونلر مزننگ بو طوغوروده غی یاردملرینه (صایلاوغہ قاتاشولرینه) محتاجمز. آنلر قاتاشولری، کیله چکده گی سعادت مزننی قطعی روشده تأمین ایتماسه ده قاتاشمی قاتولرینگ فلاکت مزن گه سبب ایکانلگی محقق. موندن باشقہ بو کونگی نظامغہ کوزه مسلمان خاتونلرنگ صایلاولرغہ قاتاشولری اوزلرینگ سیاسی و اجتماعی حق لردن بر حق لری همده مشروع حق لری. شول مشروع حقنی لغو قیلورغہ و آکا قارشی طوررغہ بزنگ مشروع حق مزن یوق.

بز، بو مسئله حقدہ غی سوزلرنی تورکستانلیر بخارا و خیوه لیلر ایچون توکل بلکہ اورال و ایدل بولرندہ (ایچکی روسیه ده) طوروچی مسلمانلر حقدہ سویلیمز. مسئله نی باشلاوچی ده «اؤفا» شهرنده یا که شول غویرناده بر آدم اییدی شونگ ایچون بر مجبوریت سببلی سویلی طورغان سوزلر مزن گه و کوچلی بر ضرورت قسر قلاوی برله اختیار سز کرگان یولمزغہ، اوز قاشنده اهمیتلی بولماغان حالده بر تورکستانلینگ قارشی چیقوینه و لیاق سز سوزلر یازوینه طوغوروسی جبر سنه مزن و کیمسونه مزن. اوشبو سیدن بوافندی گه اوزینگ، روسچہ не долго думая دیگان سوزینی اوزینه قایتاروب ییاررگه مجبور مزن. «هذه بضاعتنا ردت الینا» دیب اوز مالینی اوزی قبول ایتوب آسون ایدی.

دنیانگ پیش گنه کونلک و آنکده یالغانچی ایکانلگینی همده جن دنیانگ غمینی ییو کیره کلگینی صحابہ لر و تابعینلر، سلف صالحلر بلمادیلمی؟ مونلر بازارلرده ساتو ایتلر، باقچه لرندہ اشلیلر، کسب آرتدن چیت مملکتلرگه سفر یوریلر اییدی. غفرتلردن اش اشله توجی سلیمان پیغمبر و تمبر کولمه ککر یا صاوچی داود پیغمبر دنیانگ پیش گنه کونلک ایکانلگینی ایشتمادیلمی؟ یوللر توزه تدروجی و شهر بنا قیلدروچی حضرت عمرنگ، دنیانگ یالغانچی بر نرسه ایکانلگندن خبری بولمادیمی؟ میلیونلر برله بایلقلری بولغان صحابہ لرنگ شول آتونلری کوکدن یاغور بولوب

تله گانلرڭ آلدیڭا كیلگن بولا ایدی. حاضر یوق اول، تاغی برسی
 نه یته: آنسی شولاین شولایده الك استرویده بر صالدا ت یا کله شه
 سین آتدیلو تنی عییلی ایدڭ، دیب آیتسه ر تیرگب جانکنی آلا ایدی،
 ملطق آسته قویا ایدی. آیتسه ر آلدنده او قلاو کبک صوزیلوب
 جانگ جیغا ایدی، حاضر اولده مینم کبک مینده آنک کبک. سوز
 اوزون ایدی شولایده بارلغین جیوب خلاصه یاصه ک ایرکنلک،
 آلا رنڭ اولکانلری آراسنده غی آیرمانی آرایتقان آنسی شادلق،
 کچکنه عادی صالدا تله ر آراسنده آیرمانی بتروب اوزرین بر آز
 توشورگان مونسى قایغی ایدی.

تنگینده راک بر آغاچه سویه لوب بر پادپر ایشیک طور ا.
 کوگره کی دورت میدال، دورت کریست بله طولغان. چنل ابراق
 اویلاب قاراساڭ باشقه لردن اولقدر زور آیرماسی بولماسه ده
 اول نیک در باشقه صالدا تله ر آراسینه قاشمی اوزی گنه طور ا،
 اوزی کبک تاغی بر پادپر ایشیک یا ایه برار آیتسه ر بولسه
 آنک یانیه باروب تکلفسز کورنیرگه طرشوب سویلا شیر ایدی ده
 آلا ر یوق. کم بلسون کاوالیر، نیلر اویلی تورغاندر؛ احتمال اول
 اولغه قایتوب بازارلرده جیونلرده ایتککه اشپور تاغوب کوکره کده کی
 میدالرنی سلکته، سلکته کشیلرنڭ یگره کده خاتون قیزنڭ ایسن
 کتیه روب یورونی کوز آلدینه کتیه تورغاندر. بلکه ده حاضر کی
 شوشی درجه سینه منماس بورون اوزینڭ تگیلار شیکللوک سیری
 صالدا ت چاغنده شوشندی پولنی کاوالیر پادپر ایشیکلرغه چیتدن
 شولار توسلی بولاسی کیلوب قرغوب قاراب تورغان اویلی تورغاندر
 و کشیلرده آگا قرغادی طورغاندر. یا ایه بتونلای باشقه نهرسه
 اویلی طورغاندر کشی اچنده گینی بلور حال یوق. شولایده بو
 خلق بله ده سویله شکانمده حریتنگ توبه ن صالدا تکی کوبره ک
 کوته روب جیبارگانیه اجلری پوشقانلرلن آگلا تقان ایدیلار.

شولارنی قاراب اوطورغانده دیزورنی پیسار، سزنی کاماندیر
 پالکا تیلدیفونه جاقرا دیدی. تهرزه منی یابوب طوروب کیتدم.
 اشمنی بترگج زالغه چیقدم. آنده اونیشله ب آیتسه ر قایسی
 ییلارد قایسی کارته اوینی قالغانلری نه ننگه مه صوغا ایدی.
 کورمگانلرم بله ایه نله شوب نه ننگه مه چیلر یانیه باروب اوطوردم.
 سوز عسکرده انضباط آزالو، باشقلرنی صانلاماوغه دائر ایدی.
 بر یاروجیک نه یته: - بولار بله نیچک صوغشورغه اوزگنی ایدیه ش
 صالدا ت قدری ده کورمی سیگا بر دشمان، آنک جیلکسی بله
 فائده له نوچی ایتوب قاری. حریتدن ألك اجماسام سینی احترام
 ایتمگانلرنده ده بر قورقو بار ایدی. بر یا کیراق غنه اشکولدن
 چیقغان پراپریشیک: - اوزوب ییگرک کیتدیلا ر ایندی باراسڭ
 اوزبه نه مه کیسن قاپقان التفاتده ایتمی جیتسه مه کوزینڭ قریبی

ادبیات:

عسکرلک طرر مشنره

ایکندی آخشام آراسی، هوا طنغنه، کوزگی اسسبک بر آز
 سوریه توشکان، صالدا تله ر اوزندن صوڭ ایتکلرین، باینکلرین صالوب
 یالین آباق یالین باش ایزولری چیشک کوی ایشک آلدینه تورکم تورکم
 جیولغانلر. ته مه کی تارتار، جریلار، گارمون اوینیلر...

مین بالغزمنه دیزورنی آیتسه ر بولمه سنده بالغزلقدن موگا یوب،
 آزاراق قوه مخیله که ایرک بیرو اوچون ایشک آلدنده، شول جیولغان
 صالدا تله رغه تابا آچیلغان تهرزه توینه اوطوردم. ایلنی - یورطنی
 اویلام، باشدن کیچکانلرنی بر آز کوز آلدینه کیتردم. بیک ته ملی
 اویم همانده دوام ایته چک ایدی، لکن موگا قدر تکلاب قاراب
 طور سامده کورمگانم یفره ترنڭ قیلانسی اویمنی ایکنچی یاقه بوردی.
 یفره ترنڭ یا کیغنه ترفیع ایتلگانلگن، ایک باشینه یا کیغنه
 تگلگان تاسماسی بله اوزبنڭ قیلانشری آچیق کورسته
 ایدی. اول بالغزی غنه اسکامیه اوستینه اوطورغان، ربادو ووی
 ایدیه شلری آراسینه باروب الککی توسلی اوین کولکی ده بولورغه
 بر آز کیلشدروب بتمی. ایسکی یفره تر یا ایه اونتر آیتسه رلر
 آراسینه کررگه باطر جیلقی جیتگ کرامی ایدی. مونک حاضر،
 نیلر اویلاغانن، اوزین نیچک سیزگان حاضر مین بله: آلا ر بله
 اون اوچ آی برگه طوردم.

بر آز بیرره ک بر تورکم صالدا ت اوطورا. بولارده بر
 توسلی اربلک، مهابت بار. اوطورغانلری قرین یاتا توشکان،
 باصقانلری آیاقلرین برگه توشه گانلر، قوللری ییللر زده؛ ناشیوکلرین
 کورماسلک قاراتنی بولسه ده بولارنڭ اونتر آیتسه ر ایکنلکلرین
 صالدا ت طورمشی بله آشنا بولغانلرغه جیتن توکل. بو تورکم
 تهرزه دن طاوشلری میگا آچیق ایشته. برسی ایلین قایغرتوب
 سویلی، حاضر، دی، اولنڭ قزق چاغی قایتوب کیله سی ایدی،
 تیک چیراط بیک یراق، بو روتانی، اوزاطمی جیبارماسلر ایندی.
 ایکنچیسی نه یته، روتانڭ اوزاتلغانن کوتوب طور، روتانڭ بیک
 تیز کوته ریابوب کتیه ر ایسه بی یوق ثلی: حاضر بله سڭ بیت
 صالدا تله رنی، بیک راحتله نوب سوز طه کلامیلر؛ ألك اول. مه ایوان
 یکرمی تین آقچه، شوگا بر قداق قازلق یارطی قداق آق کومه چ
 بر پاچکی ته مه کی بر قاب شریی آل اونش تین ازداچی قانتار
 دیسه ک آرطنه نه یله نوب قارامی یو کروب کتیه، اون مینوتدن سینک

سويكلم!

اونوتماغان بولسهك بلسك، ميكا قاچاندر نيتكن ايدك:
 «سين مينى اونوترسك!» ديب. اول سوزلرگنى مين نلى هيچ
 بر حرفنده اونوتامدم هم اونوتمايه چقم. آلاى بولغاچ مين سيني،
 اوزگنى نيچك اونوتا آلرمن. مينم حياتم، طورمشم، ايديتالم،
 فكرم سينگنه بولغاچ مين نيچك سيني اونوترمن. سيني اونوتو
 مينم بتووم توگمى! - شولاى. سين نيترسك. «نيگه آلاى بولغاچ
 كيلميسك!» ديب. مينم قاره محيطده، طار طورمشمه ايزلوومنى
 اوزك بيك گوزل بلهك؛ شوكا كوره ايندى اول سوزنيدنه نيتنه
 آلماسك... ايندى ايكييزگه نى قالا؛ ايندى ايكييزگه: سين آنده
 مين موندنه توروب هر ايكييزگهده كويهرگه، ايزلرگه، بتهرگه گنه
 قالا... باشقه چه يول يوق...
 عفو ايت سويكلم!

خوش سويكلم، مين يازودن توقتالام، بتدى كوچم؛
 مين يازالميم، مين چدالميم؛ قوللرم درر قالتري.
 دشمانه كم؟ - مين بلالميم، مين آلام كمدن اوچم.
 يوق اميد، كوتكهن اميدم بيك يراقده يالطرى...
 اميد يراق بيك،
 قاچجان بته بز؟
 بزگه بر يول تيك:
 شولاى، بته بز!

سينك: حسن ك. «انديجان».

شول سوزلرنى نيتكن شاعر، «بته بز!» ديدى. اول اوزى
 بتدى ده... آنك سويكلىسى نيشله گاندر، مين بلعم. خدا آنى
 رحمت ايتسون ايدى!

آنك حقنده تفصيلي واقعه «يورت» ژورنالنده باصلور.
 حریتدن سوڭ عجاب، سرلى بر اولم بلهن اولگهن يهش اوزبهك
 شاعرلرندن «حس» (ح. س) اقدینگ تاتارچه يازغان بوقطه سينه
 شايد «شورا» ده اورن بيررسز. اول اوزى ده «شورا» غه ديب يازو
 قالدرغان، اصلى مينده. عبدالحميد سليمان. «انديجان».

ناشرى: «محمد شاکر و محمد ذاکر راميفلر».
 محررى: رضا الدين بن فخرالدين.

بله قاراپ كيتنه. بر اشتابس كاپتان نيتنه: - سوڭ نى ديب بزنى
 اشتاب آيتسه رلر قزو طوتالر ايسكى دنده قاتى معامله ايتلر.
 مين: - بر گينرالنگ اوزين اورامده بر ماتروس طوقتاتوب
 كسپادين گنيرال پريكوريت ايتهرگه رخصت ايتگر ديب تهمه كيسن
 قابزوب كيتكاج گنيرال عارندن اوچ كون آورو بولغان حكايه
 ايتدم. كولوشلرده مونه، قاره، ديشديلار.

اوز اوزيمه اوليم: شولارنگ بارسنده چيشندروب بر توسده
 اوزون كيندر كولمهك كيدروب صقاللرين آلب ايشك آلدينه
 چيناسك آرلرنده نى آيرما قالا ايندى؟ نى اوچون خلق بولاى
 قیلانه ايلان؟ رته ديگان نهرسه اخلاقنى نيچك بوزا. كوز آلديمه
 محشر كيلدى اللهغه صغوب قويدم.

حبيب زينى.

II

شولاى بته بز!

سويكلم!

ته كرن، ته كرن طاڭ آتادر؛ قچقرالر طنميچه -
 هر طرفده كوب ته چلر، «ياتمه، طور، اويغان!» ديوب
 كمدر نيتنه قولاغمه، يابلوب يابلميچه -

«سويكلى جانگ سينگ يالغز، نيچك قالغان!» ديوب...
 - ايبى، شولاى! ته كرننگنه طاڭ آتا؛ كوك يوزنده گى واق

يولدزلر برهم، برهم يوغالار. ته ته چلر، خداينك صوفى مخلوقلرى
 نلله قايلردن قچقرالر: «تهى بندهلر، طوروب خدايگرگه عبادات
 قیلگر: شوندى بر وقتده، ياقبلىق قارا كغولقغه غالب كيلگهن
 وقتده سز نيگه اويالميجه يوقليسز؛ بو طاڭ سزگه تله گان نرسه كرنى
 بيره: شاعرگه - شعر؛ عاشق قه - عشق و آنك سويگهن؛ رسامگه -
 الهى منظره؛ موزيكاتكك - موگلى كويلر الهام ايتنه... ته يده كرن
 برادرلر! تله گهنكرنى طابارسز.» مونه شول وقتده ميكا جنمى،
 بريمى، نينديدر بر نرسه؛ مينى تانومى، تانوميچه مى سويلي:

«تور سين اورنگدن! سويكلكه خط يازارغه تلدير ايدك؛
 ياز مونه سيگا يازارغه وقت! سينگ اول سويكلك نلله قايلرده سينگ
 اوچون الهملر، دردلر بلهن معذب بولوب، اوزى يالغز اولطرا.
 سيندن «حيات صوى» كوته؛ بيرميسكمى؟» دى.

«شورا» اورنبورغره اوله بشه كونه بر حقايقه ادبى، فنى و سياسى مجموعه در.

ГАЗКА ЗА ОБЪЯВЛЕНИЯ: НА 2-Й СТРАНИЦЕ ОБЛОЖКИ
 30 КОП., АНЗ И 4 СТР.—20 К. ЗА СТРОКУ ПЕТИТА.

Адресъ: г. Оренбургъ, редакция журн. „ШУРО“.

آبونه بدل: سنلك ۱۰ صوم، آلى آيلق ۵ صوم ۴۰ تين.
 وچ آيلق ۲ صوم ۸۰؛ بر آيلق ۱ صوم، بره ملب ۵۰.
 چيت مملكت گه يلق ۱۱ صوم.

اوزك بل، اختيار ايت قايسى آرتق قولك صوز، آل يوگه ن باش يا كه دانن يوگه ن آرتق ايسه ك باش، نق جيگسه ك دان آرتق، دنيا دن آلورغه دادك شولايدنه: جيگدون، - داددن ني فايده؟ اگر بولسه خدادن شول ميعادك طرش تاب وعده نك او كفايليسيني؛ ورم كيمه س طرشسك اجتهادك جوابم شول صورالغان «نيك» لريمه يا كارتدم اور يا كيدن اعتقادم.

عبدالحنان اورازاي، «اوجورناي»

اداره كه مكنوب

۹نجي «شورا» ده پروفيسور ميللر و آنگ اصولي حقنده عبدالحميد المسلمي افندي مقاله سن اوفوب، بتون دنيا طرفدن فائده لي طابلقان ميللر اصولي ترجمه ايتەرگه تشبث ايتوچي نك بارلغينه جن كوگدن شادلانديق. عبدالحميد المسلمي افندي كه موفيقت نلهب تيز آراده ترجمه كه كرشون رجا ايتهمز. - ميللر نك اصولي موگا قدر بولغان اصوللر نك ايتك ياخشي ويگنلر نندنر. ته تگ، تيرينك چيسطا، پاك بولونوه بناقنووي سبيلي بواصول گيمناستيكه آرقاسنده تيز آراده سلامتلك ني ياخشرونو ممكن.

مين اوزم ميللر نك اصولي برله اوتكان يل طانشقان ايدم. ايتز وقت توشنوب اصول بونچه گيمناستيكه غه توشدم. هيچ بر قورالسز هر بر برده ايشه نوئي بواصولنك ممكن بولووي واويره نوب يتكاج كوتنه باري ۱۵ مينوت قدر وقت اجنده ايشله نوئي بواصولنك ايرم خاصيتلر نندنر. ۲-۳ آي تجربه دن صوك بو اصول برله گيمناستيكه نك سلامتلكه فائده لي ايكانن توشندم. كوچم آرتدي. اشتهاام ياخشيلاندي، تن يگله بوب روح هر وقت كوتهرنكي بولا باشلادي.

روسچه ۳- ۲ تورلي ترجمه بار ليكن اول ترجمه لر ميللر طرفدن كيمچيلكلي طابلقان. ايتك صوگفي و درست ترجمه سي ميللر نك اوز قارامانغى برله باصلوب «سلامتلك هم مانورلني» جمعيتي طرفدن مسكاوده نشر ايتلدي، زورراق درس كتبخانه نده طابولادر. ميللر نك اصولي ۳ كتابه بولوب برى بالارغه برى خاتونلرغه و برى ده ايرار كه مخصوص صدر، اوشبو اوچ كتابك ده ترجمه سي مطلوب ايدى.

فخر الرازي نخفة اللين.

تصحیح

«جوامع الكلم شرحي» اسملي اثرنك آخرنده بولغان خطا صواب جدولنه كرمي قالغان اوشبو يا ككشلا بارلغى معلوم بولدى. توزه تورلي رجا ايتولنه در:

خطا	صواب	بيت	يول
جمله سندن	جمله سندن	۶	۱۰
انتستزلك	الفتستزلك	۱۵	۴
ااء	اناء	۱۸	۲۴
أحتو	أحتوا	۲۶	۱۳
تذلل	تذلل	۳۱	۳
الخطبة	الخطبة	۴۲	۵
طعمتها	طعمتها	۴۹	۱۰
أغد	أغد	۶۸	۱۷
فتهلك	فتهلك	«	«
مجرى	مجرى	۱۰۲	۲۷
الجنة	الجنة	۱۰۴	۱۸
وعقوق	وعقوق	۱۳۳	۱۲
السما	في السماء	۲۲۲	۱۸
زوزوا	زوزوا	۲۲۴	۱
الله	الله	۲۳۱	۱۸
اوزلر ده	اويلر ده	۲۵۸	۲۱
آرزانچيلق	ارزانچيلق	۲۶۳	۲
عيبلرني	غيبلرني	۲۶۷	۱۸
وعيبلرني	وعيبلرني	«	۲۱
بفضيلرني	بفضيلرني	۲۷۰	«
بيغ	بيغ	«	۲۴
بهته	بهته	۲۸۲	۵
لا نظور	لا نظور	۳۳۲	۱۱
ومن	ومن	۳۷۶	۱۹
وايتاني	وايتاني	۳۹۲	۴
خواجه	خواجه بولا	۴۰۹	۶
فلسينظر	فلسينظر	۴۱۹	۳۴
احد كم	احد كم	«	«
رد	رد	۴۳۴	۱۳
اغسلها	اغسلها	۴۶۴	۲۸
الشطر	الشطر	۴۷۷	۱۸

ШУРО

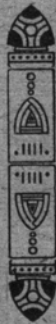
№ 13

ЮЛЯ 1 = 1917 ГОДА.

”ابن تیمیہ“

رضاء الدین بن فخرالدین اثری

اسلام عالمی نیک ایک مچھور لرنند بولغان ابن تیمیہ نیک ترجمہ حالی، مسلکی و فکر لری یازلغان ۸۱۴ بیتلک بر اثر درد. حق پوجتہ سی ایله بر لیکده ۹۰ تین. هر بر مشهور کتابچیلر ده ساتلور. باش اصقلا دی «وقت» اداره سنده.

”ابن عربی“

رضاء الدین بن فخرالدین اثری.

شیخ محیی الدین بن عربی ترجمہ حالی حقندم ترتیب ایبولگان بر رساله در، موندہ ابن عربی نیک مسلکی و اوزینہ خاص بولغان فکر لرنند مهم لری ذکر ایبولگان. ۱۴۶ بیتده باصلغان بو رساله نیک حق پوجتہ سی برله بر لیکده ۹۰ تین. باش اصقلا دی «وقت» اداره سنده.

”تل یاریشی“

[«وقت» اداره سی طرفندن]

نشر ایلمش در.

حق: ۱ سوم ۲۰۰ پوجتہ ایله ۱ سوم ۳۰۰.

ابن بطوطه نیک

دشت قیچاقده سیاحتی

مترجمی: رضاء الدین بن فخرالدین.

بهاسی ۵۰ تین. پوجتہ ایله ۵۶ تین. باش اصقلا دی «وقت» اداره سنده.